

A POLGÁR

A DEMOKRATA-LIBERÁLIS POLGÁRSÁG LAPJA

Előfizetési ára:		Főmunkatárs:	Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Egy évre	240.000 korona	VÁZSONYI VILMOS	Budapest, VII. ker., Aréna út 80. sz.
Félévre	120.000 korona	Felelős szerkesztő: CSERGŐ HUGÓ	Telefón: József 55-71
Negyedévre	60.000 korona		Megjelenik minden szombaton

Nem rehabilitálunk!

Irta: VÁZSONYI VILMOS

Most pedig *húsvéti cikket* illenék írni. Tele malszttal, békével és szeretettel. Mert hiszen amióta *Deák Ferenc* megírta híres húsvéti cikkét, amely megindítója volt Ausztria és Magyarország kiegyezésének, a dinasztia és a nemzet békéjének: esztendő-ről-esztendőre minden bokorban *apró deákferenczek* jelentkeztek. Mindegyik külön-külön szeretett volna a haza bölése lenni, elfelejtvén, hogy a bölésesség nem nagyképűség, nem üres komolykodás, nem elvtagadó lemondás és félénk megaljövás. *Deák Ferenc húsvéti cikke cselekedet volt*, a lényegben törhetetlen ragaszkodás az 1848-iki alkotásokhoz, a jogfolytonosságához, mert hiszen ezernyoleszázhatvanhét — ezernyoleszáz-negyvennyolc feltámadása volt.

Ausztria és Magyarország között nem kell többé kiegyezést csinálni. A dinasztiaival nem kell békét kötni. Az elvesztett háború keservesen megtréfált minket: *függetlenek lettünk, de szegények, megcsontított területtel, megrokkant gazdasági erővel*. És a bölös politikusok, akik kezükbe kerítették a háború, a forradalom és a bölsevizmus katasztrófája után a hatalmat, *hadat viseltek a maguk országának népe ellen*. A magyar reakció reátérdepelt a magyar szabadság és jogegyenlőség mellére és az ország nagy veresége után büszke volt erre az ő külön diadalára. Békesség, egyetértés, szeretet itt valóban elkelt volna. Hiszen *egy reakcionárius országnak nincsen ereje*, akcióképtelen. Még csak álmodni sem tud arról, hogy valaha visszaszerezhetné azt, ami elvesztett. Frázisai bosszantóak és nevetségesek, rikoltozásuktól nem félnek az utódállamok, amelyek jól tudják, hogy *a reakciós Magyarország sohasem lesz képes arra a komoly és békés irredentára, amely munkával regenerálja az ország gazdasági és kulturális erejét, hogy azt hareképesse tegye*. A reakciós Magyarország képtelen támadó akcióra is, mert az erők szétbontása, a visszavonás, a gyűlölködés, a proletárok és zsidók ellen való köpködés — harei eszköz lehet *a fegyvertelenek* ellen, de nem igen hatályos, ha *fegyveresekkel* kell megmérkőzni.

Ezt a reakcionárius rendszert képviseli esztendőök óta *Bethlen István* gróf kormánya. Amit konszolidációnak neveznek, az tulajdonképpen nem volt egyéb, mint *a kezdetben tomboló örültséggel jelentkező és örvesszeljes reakció élelmes lehiggadása, szívós be-*

rendezkedése, felkészülése és szervezkedése az állandó uralomra. A reakció Bethlen alatt pompás és abszolút biztonsággal dolgozó szervezetté alakult át. Szalónképes és kormányképes lett. Azok a hülyék és műhülyék, akik élelmességből és haszonleséséből szinlelik elméjük megfogyatkozását, Bethlennek ezt a pokoli taktikáját a szabadelvűség számára tett engedménynek tekintik. Nem akarják észrevenni, hogy ez a rendszer sohasem hajlandó vékép likvidálni az ellenforradalmat. Ijesztgetésül mindig készen van a reakcionárius erők mobilizálásának fenyegetésével. Így akarta felvonultatni Budapest ellen a falu népet, miután emisszáriusai bejárták a vidéket a nagy reakcionárius toborzásra. Így édelgett a fajvédőkkel, kijelentvén mingyárt a frankügý kezdetén, hogy semmiféle párt és semmiféle irány kompromittálva nincs. Így mondotta lapjaiban, majd később nyiltan a képviselőházban, hogy antiszemita hullámnak kell jönnie, mert a zsidók és szocialisták futják fel a frankügýet.

Ötévi uralom alatt *Bethlen István* gróf mindenkit kihasználta, mindenkit félrevezetett és négyszemközti bizalmasodással mindenkivel elhitette, hogy tulajdonképpen az ő irányának igaz hive. *Titkos fajvédő volt, éppen úgy, mint titkos szabadelvű*. A szocialistákat uszította a polgári ellenzék ellen, a polgári ellenzékét a szocialisták ellen és kitenyésztette azt az ellenzékiséget, amely a kormányt csak akkor meri fámadni, ha *biztosan tudja, hogy a támadás nem árt meg neki*. Legnagyobb bűne, hogy *a megbízhatóságot és tisztaságot kiölte a politikában*, mindenkit eszköznek tekint és aszerint nevez hazafinak vagy hazáruónak, cseh kémnek vagy állam bölésnek, amint hajlandó szekerét húzni. Egyaránt jóviszonyt tart fenn a kapitalista és címkórságban szenvedő nagyfejú zsidókkal, valamint kebelbarátként melengeti tágszívű kebelén fajvédő pajtasait. Ha *Bethlen Istvánra* halálos politikai csapást akarsz mérni, számíthatsz rá, hogy *Eckhardt Tibor* vagy *Gömbös Gyula* félreüti a kezedet, hogy a célpontot eltévesszed. Ámde ha a két kebelbarátot akarnád célbavenni, ugyancsak számíthatsz rá, hogy *Bethlen* kemény és csontos keze a kellő pillanatban érdekükben megmozdul.

A választások előtt arra kérte a szociáldemo-

kratakat, hogy *jelöljenek ki neki bizalmiférfi a külügyminisztériumba*, aki támogatja a külföldön az ő politikáját. Most pedig kínjában kijelenti, hogy szégyelné magát, ha egyetértene a szociáldemokratákkal. Amikor a zsidó vallású magyar polgárok a *numerus clausus* ügyében tiltakoznak a külföldi segítség ellen, ezt előkelő nyugalommal nyugtázza, majd felhasználván ezt az ideális határozatot Gentben, kormánya előkelő nyugalommal belerúg a zsidókba és szemükre lobbantja, hogy ők csinálták a kommunizmust. Ez természetesen nem akadályoztatja meg abban, hogy a frankügy folyama alatt főispánjai útján rá akar nehezíteni gazdasági nyomással egyes vidéki zsidó vezetőkre és *kormánypárti hűségnyilatkozatok leadására kényszeríti őket*. Miután a sárga földig kihasználta a frankügyben a felekezeti uszítást, *összeszed néhány kapitalista zsidót a maga politikájának támogatására és korrumpálni akarja az embereket arra a lealjasodásra, hogy hátbatámadják azokat, akik a magyar demokráciáért és a reakció ellen vásárra viszik a bőruket*.

Öt évi uralma alatt elterjesztette magáról, hogy ő győzhetetlen és nélkülözhetetlen. Utána a vízözön kövefezik. Gazdaságilag lerongyolt országban, ahol nemesek minden fegyveres és közigazgatási hatalom, de a gazdasági erők javarészt is a kormány kezében összpontosul, ennek a hiedelemnek meggyökerezése azt jelentette, hogy a *cinikusok, élmeselek és haszonemberek mind kormánypártiakká lettek*, még akkor is, ha ellenzékieknek látszottak, tehát a reakciót támogatták még akkor is, ha *fehér asztalnál vagy intim összejöveteleken bátor tirádákat eresztettek meg a szabadelvűségről*.

A frankügyben vívott küzdelemben sokszor halottam ezt a mohó kérdést: *Megbukik Bethlen?* Mintha valami tőzdepapírról lett volna szó, a kivánsi érdeklődő mintha azt kérdezte volna tőlem, hogy *eladja-e Bethlen-részvényeit avagy még vegyen hozzájuk*. Mert ismerem ezt a *cinikus és elvtelen* társaságot, amely az országban szétterpeszkedik: éppen azért nem érdekel engem a műközvélemény, a műsopánkodás és műajongás. Amely percben *Bethlen* otthagyja a helyét, amelyhez görcsösen ragaszkodik és amelyről csak levakarni lehet: abban a percben a cinikusok tábora *úgy elpárolog mellőle, mintha soha a világon sem lett volna*. És nevetve napirendre tér a *nélkülözhetetlen férfú* felett.

Ha tehát most mindenfelé új deákferencek békeszózatát olvasom, akik atyai intelmekkel látnak el minket, akik a frankügyben hónapok óta önfeláldozóan harcolunk, hát erre az a feleletem: *Deák Ferenc nem egyeztető volt, hanem bölcs*. Az egyeztető politikai szennazókat nem tesztjük össze az államalkotó bölcsesekkel. Az egyeztetők azt a pompás tanácsot adják nekünk, hogy *nyilvánítsuk magunkat győzteseknek és elégedjünk meg azzal a nagyszerű ígérettel, hogy Bethlen István gróf — Baross Gábor társa valamelyik titkos társaságban — 1926-ban hadat fog üzenni a titkos társaságoknak*.

Nem, tisztelt fiatal áldeákoeskák! Nem vagyunk mi ilyen gyerekek. *Bethlen István gróf már 1923-ban hadat üzent a titkos társaságoknak*; és nekem adott válaszában csúfondárosan kifejtette, hogy egyáltalában nincsenek már titkos társaságok. A titkos társasági ankétot csak azért akarja összehívni, mert *Apponyi Albert* gróf beszéit erről a témáról és úgy véli, hogy *ennyi udvariassággal tartozik Apponyinak*. Végre is egy pártközi értekezlet

semmibe sem kerül és ha *Apponyi Albert* grófnak ebben öröme telik, miért tagadná meg tőle ezt az örömet? Mi azonban emlékszünk arra, hogy nevéünkben *Horváth Zoltán* március 2-án a nemzetgyűlésen a következő határozati javaslatot olvasta fel: *„Tiltakozunk az ellen, hogy a népszövetség ülésein Gentben az országot az a kormány képviselje, amely a frankhamisítás ügyében kompromittálva van, amely súlyos mulasztásaival megkérdőjeletta az ország hitelét és hírnevét, amely tehát többé sem idebenn, sem odakünn a bizalomra méltó nem lehet”*.

Az ifjú áldeákoeskák azt hiszik, hogy mi majd petrezselyemszálat tűzünk gomblyukunkba és ezzel a győzelmi trofeummal távozunk a esatattérről; tele trombitáljuk az országot, hogy nekünk köszönhető a titkos társaságok tárgyában egybehívott pártközi értekezlet. Nem! *Ezt a dicsőséget teljes mértékben átengedjük Apponyi Albert grófnak*. Az övé minden érdem és minden dicsőség. Mi pedig, akik nem a kormány belátására bízunk, hogy mikor tartja az időt alkalmasnak arra, hogy eltávozzék, akik kevésbé udvariasan gyakoroljuk ellenzéki hivatásunkat: *nem rehabilitálhatjuk azt a kormányt, amelyet a frankügyben a nyomozás vezetésére és a rád képviselétére megbízhatatlannak tartunk és amelyet Pallavicini György örgróf nyíltan részességgel vádolt meg, nem rehabilitálhatjuk azzal, hogy leülünk vele tárgyalni és tőle várjuk a titkos társaságok kiirtását*.

Különben is rege, hogy a kisebbségi vélemény abban kulminált volna, hogy a titkos társaságokat el kell törölni. Sokkal inkább gyakorlati ember vagyok, semhogy engem ideális zöldségekkel lehetne etetni. *A titkos társaságok legnagyobb része régen átalakult nyilvános társasággá*. Különben is az a dolgok lényege, hogy — titokban vagy nem titokban — reakcionárius klikkek állottak össze, amelyek összetartanak és egymás kezére játszanak. Hogy mi attól a kormánytól várjuk a reakció exponenseinek eltávolítását, amely *önmaga a reakciónak legveszedelmesebb képviselője*: ilyen illúziókat nem táplálunk.

A vastagbőrűek társadalmának rendkívül imponál, hogy a kormány minden belföldi támadás és külföldi rúgás dacára a helyén marad, annak a bizonyos adomabeli férfinak szívósságával, akit minden állomáson kirúgtak, de aki minden állomásnál újra felkapaszkodott és utazott mindaddig, amíg kibírta — hősiessége.

Megvan a többség és felülről sem jöhet baj, mert hiszen Bihar harcainak követe kijelentette, hogy más miniszterelnököket, mint *Bethlent*, el sem fogadna, hagyjunk tehát abba a meddő küzdelmet, gyerünk békét kötni, induljunk kézesókra és mondjuk meg, hogy végre is mit akarunk! Mert azt be kell látnunk, hogy a Bethlen-kormány örökkévaló.

A vastagbőrűek nem értik meg, hogy van még néhány ember, akiben van egészséges erkölcsi érzés és vágy az igazság és tisztaság után. A cinikusok nem értik meg, hogy a demokrácia gonosz vagy ostoba árulója, aki a reakció kifakadt bűneinek leplezésére vállalkozik. Ma, amikor az egész világ előtt ismeretes a frankhamisítási büntígy, az álhazafiság takarójával nem lehet többé az igazságot befödni. Mi hiszünk az igazság erejében és azért bízunk abban, hogy *ez a kormány nem maradhat meg a helyén*. *Ezért nem teszünk és nem tehetünk olyan lépést, amelyet rehabilitálására használhatna fel...*

A boszorkányokról, akik . . . vannak

Írta: Pakots József

Végre beismerésben vannak. Éveken át vakmerően tagadtak s mikor néhányan az ellenzékbeli: a jogrend, a tisztesség, a törvény fanatikusai sorából — köztük elsősorban *Vázsonyi* — a titkos szervezetek veszedelmes és sokszor gyalázatos üzenelmeire hívták fel a figyelmet, ama bizonyos Kálmán királlyal felelték: *De strigis, quae non sunt...* A boszorkányokról pedig, akik nincsenek... ne essék szó!

Bethlen gróf miniszterelnök, mikor két évvel ezelőtt *Vázsonyi* és *Rassay* a Kettős Kereszt Vérszövetsegről beszéltek előtte, csodálkozva kérdezte:

— Mi az? Hát ilyen is van?

— Itt az eskümintája! — felelte *Vázsonyi*.

— *Az országos főkapitányod, Nádosy, is tagja!* — folytatta *Rassay*. — Engem is beinvitáltak egyízben.

És a kitünő miniszterelnök esodálkozott. Most pedig a parlamentben, a genfi út után, ugyanez a kitünő miniszterelnök azt mondja az ellenzéknek:

— Segítsenek a titkos szervezetek elleni akciómban!

Micsoda komédia! Meddig folyik még ez az áprilisi bolondjártatás? Pártközi konferencia, ellenzéki támogatás, ellenzéki adatok... Mit akar a miniszterelnök úr? Ismét kísérletet tesz a parasztfogásra? Zöld asztalnál parlamentáris eszmecsere mellett bebizonyítani, hogy most már ő is „ő” is — fene bánja! — szeretné, akarná elűzni a rossz szellemeket. Szentelt vízzel való ördögűzés, — ez a program? Ugyan, ugyan, tisztelt kormányelnök úr, már a sarki hordár is nevet ezen a tréfán, ha ugyan van kedve hozzá, ebben a keserves világban.

A sarki hordár csakugyan nevezhet, mert ő tudja, hogy a rábizott levél csak akkor juthat el a címzetthez, ha elviszi hozzá. Zsebben felejtett *billet doux* a zsebben marad. Az ügy azonban mégis keserűen komoly. A miniszterelnök úrnak már lett volna módja arra, hogy

leszámoljon a titkos szervezetekkel. De nemcsak módjában, hanem *kötelességében* is állott volna. Mert a magyar törvények szerint *belügyminiszterileg jóváhagyott alapszabályok nélkül semmiféle egyesület nem működhetik*. Hogy pedig a titkos szervezetek létezéséről tudott, azt nem disputálhatja le. Elégszer esett szó már róluk sajtóban, az ellenzék részéről, sőt egy alkalommal még a *kormánypart padsoraiból* is, amikor *Wild József* egységspárti képviselő vezérkari taktikátlansággal le merte leplezni az *Ex-et*, ama nevezetes *Etelközi Szövetséget*. Tehát tudott róluk.

És ha nem tudott? Akkor meg kell kérdeznünk, micsoda kormány az, amelynek billiókba kerülő közgazgatási, rendőri és katonai szervezete mögött, aminek mind az a feladata, hogy az állami és társadalmi rendet, nyugalmat biztosítsa, ilyen alattomos, a törvényekkel szembehelyezkedő, felforgató titkos társulatok szervezhetőek?

Bizony tudott a miniszterelnök úr sok mindent, mert hiszen most már nyilvánvalóvá lett, hogy *ő is tagja az egyik titkos szervezetnek*. Nesze neked jogrend, tisztogatás! A miniszterelnök önmagát csak nem puccolja ki?

Hát így állunk ezzel a fogas kérdéssel. És most már az ellenzék bízzék a kormány akciójának komolyságában? Szinte isteni komikumnak tetszik ezek után a frankügy előadójának, *Rubinek*-nek szemforgató sajtóbeli nyilatkozata, amelyben ilyeneket mond: „Igen helytelen taktika volna az ellenzék részéről, ha a husvétii szünet után újból a frankhamítás ügyével foglalkoznék, ahelyett, hogy *megelégednék a titkos társaságok kérdésének kilátásba helyezésével*.” Ami magyarra fordítva azt jelenti, hogy miért nem rágódik az a kutya ellenzék azon a koncepció, amelyet *Bethlen* eléje dobott?

TÁRCA

„Chancellor”

Írta: CSERGŐ HUGÓ

I.

Hét esztendő voltam és a második elembe jártam. Akkor olvastam az első regényemet. „Chancellor” volt a címe és Jules Verne írta. Magamkorabeli kis fiú volt a regény hőse és amíg olvastam a könyvet, saját élményemmé vált az izgalmas kaland, amit ez a gyerek a regényben átélt. Harmadnap már úgy mondtam el egyik iskolapajtásomnak az ő történetét, mintha velem történt volna.

Ellbogennek hívták ezt az iskolapajtásomat. Ez nem kitalált név. Valóban így hívták. A keresztnevére nem emlékszem már. Együtt jártunk a második elemében és egy uccában laktunk, az Uj-uccában, együtt szoktunk hazajönni az iskolából. Sápadt, vézna-vöröshajú, csöndes gyerek volt az Ellbogen. Rend szerint csak én beszéltem, ő meg hallgatott. Az apját is ösmertem. Kefekötő volt az apja. Vézna emberke az is, ritkás, vörös szakállal. Az én apám ügynök volt. De az Ellbogennek azt hazudtam, hogy az apám ügyvéd: „nök”, vagy „véd”, — gondoltam magamban, mindegy, de éreztem, hogy a „véd”, az imponálóbb.

Eszes fiú volt az Ellbogen-gyerek. Bár keveset beszélt, de ha mondott valamit, elevenjére tapintott. Egy nap, ahogy búcsúzkodtunk, az újcecai ház előtt, ahol laktam, sarokba szorított a kérdésével:

— Aszondod, hogy az apád ügyvéd. Látok is itt a kapu egy táblát, hogy: „Moógor Tivadar, köz- és

váltóügyvéd”. Hát a te apádnak, ha ügyvéd, miért nincs kint a táblája?

Pillanatra sem jöttem zavarba.

— Szamar! — feleltem neki. — Hát nem tudod, hogy az ügyvéd, mint ügyvéd, más nevet használ és nem a magáét! Az én apámat, mint ügyvédet, Moógor-nak hívják.

Nem szólt rá egy szót sem. De úgy láttam, elhitte.

II.

Ennek a füllenésemnek a sikere vitt rá, úgy látszik, hogy a „Chancellor” kis hősnék történetét, amelyet akkor olvastam, úgy mondjam el neki, mintha velem történt volna. És még valami. Gyereken általában megvan az ösztön, hogy mennél érdekesebbé tegye magát. Bennem valahogy fokozottabban dolgozott ez az ösztön. Imponálni akartam az Ellbogennek s ez is arra vitt, hogy magamévá sajátítsam a „Chancellor” kis hősnék történetét.

— Tudod, — mondtam neki, ahogy a Hajós uccában az iskolából hazafelé mendegéltünk, — én a nyáron az apámmal tengeren utaztam. Nagy hajón utaztunk, a nagy tengeren, Amerikába és egyszerre nagy vihar jött és hajótörést szenvedtünk. A hajónk süllyedt, süllyedt és az utasok mind a mentőladikokba menekültek. Engem is bedobott az apám egy nagy mentőladikba és ő is utánam ugrott oda. Csupa matrózok voltak ebben a mentőladikban, meg az apám és én. Láttuk még, hogy a nagy hajó hogyan süllyed el egészen, aztán a rettenetes vihar elsodorta a ladikunkat és szörnyű hullámok között vergődöttünk egy napig, két napig. Harmadnap lecsendesült a tenger és akkor távolban közelben nem láttunk egyebet, csak vizet és eget, egyedül voltunk a kis ladikban a nagy tengeren: az

Csak hogy nagy taktikai hiba eszűzött be ezúttal a kormányelnöki számításba. Mert a kutya nem fogadja el a rosszillatú koncot. Elégszer vezettette magát félre. Tessék csak a kormánynak elfogyasztani a komisz főzöt, amelyet maga is segített kutyaszítani.

Különben is mit tehet itt az ellenzék? A titkos szervezetek ellen csak a kormányzati hatalomnak van módja és eszköze az erélyes és foganatos intézkedésre. Az ellenzék és maga a társadalom is csak követelheti a likvidálást, amiut már annyiszor meg is eselekedte ezt — hiába!

Hogy a kormánynak, ha komolyan hozzáfogna a tisztító munkához, nagy nehézségekkel kell megküzdnie, ez is az ő büne. Hiszen most derül ki, hogy mennyire behálózta ezek a titkos szövetkezők az egész országot. Naponta jelennek meg kijózanodott titkos társasági tagok indiszkréciója révén leleplező lapközlemények a legkülönbözőbb nevű ilyen alakulatokról.

Egy francia lap, a *Petit Parisien* pedig még ez évi február 12-iki számában több hasábos közleményben számol be a *Vorwärts* nyomán a magyarországi titkos szervezetekről: *Les cadres secrets du complot Hongrois contre le franc* címen. Vagyis a francia lap a *frank elleni* titkos szervezkedésnek állítja be az egész földalatti szövetséget. És épületes dolgok foglaltatnak a cikkben, amely három kategóriába sorolja a titkos társaságok tagjait. Szerinte az első kategóriába tartoznak a fajvédő képviselők, agitátorok, magasrangú tisztviselők, professzorok, a másodikba bírák, ügyészek és rendőrtisztek, a harmadik kategóriába magasrangú katonatisztek.

És e kategóriákat kitöltik a legkülönbözőbb elnevezésű alakulatok. Ezek között a legfőbb volna az úgynevezett *Testvérszövetség*, amelynek tagjai többek között Bethlen István gróf, Nádosy Imre, Szörtsey József, Zadravetz István, páter Bónis Arkaanggal, gróf Klebelsberg Kuno stb. *Igy a francia lap.* Vajjon miért nem cáfoltatta meg még a miniszterelnök úr az őt magát is annyira kompromitáló közleményt?

Gondolkodóba kell esni e sok érthetlenségben s az

apám, meg én, meg őt matróz. Negyednap kifogyott a vizünk, meg az élmünk és se hajó, se szárazföld sehol. Ötödnapp, hatodnap koplaltunk, szomjaztunk Hetednap összesűgtak a matrózok, csupa vad, marcona legény, és kimondták végül, hogy ezt így tovább nem lehet bírni, így éhen kell pusztulni valamennyiünknek, egyikünket tehát föl kell áldozni: sorsot fognak húzni és akire a sors esik, azt a többiek meg fogják enni, hogy éhen ne haljanak.

Pontosan így volt megírva a történet Jules Verne regényében, a „Chancellor“-ban — „Chancellor“-nak hívták ugyanis a hajót amelyik a hajótörést szenvedte — és én a történetet úgy mondtam el, mintha én magam lettem volna az a kislú, akivel az apja a sülyedő „Chancellor“-ból a vad matrócok közé a ladikba menekült. Úgy élt bennem a frissen olvasott első regény történetének minden részlete mintha véremmé vált volna, az Ellbogen-gyerek még feszülten figyelt a mesémre. Tetszett nekem, hogy az Ellbogen olyan áhitattal figyeli, amit mondok. Megálltunk a Hajós ucca meg az Új ucca sarkán és ott az uccasarkon állva, a hangom színezésével is próbáltam fokozni a hatást.

— Az apám tiltakozott a sorshúzás ellen — folytattam a mesét —, de a matrózok lehurrogták és az apámnak kellett a noteszéből kitépett lapokra ráírnia mind egyikünknek a nevét. Az enyémet is. A cédulákat összehajtvá aztán betették az egyik matróz siphájába és nekem kellett a siphából kihúznom a cédulát, hogy azt, akire a sors így ráesik, a többiek megehesék. Én kihúztam a siphából egy cédulát, és éppen a legvadabb, a legmarconább matróz volt az, akire a sors így ráesett. Annak a matrózknak a neve volt a cédulán, amit kihúztam, aki a sorshúzást követelte. De még mielőtt a többiek rávethették volna magukat a sors által kijelölt vad matrózra, ez vérbeforgó szemmel kirántotta a kését, aztán egyenesen nekem ugrott és elordította magát: — „Belőlem nem esztek! Ezt a gyereket, ezt fogjuk

ember a tébolyodott dán királyfit citálja Shakespeare szavaival: *Földön s égen több dolog van, mint bölcseségek álmodja, Horatio.* De ismét csak Hamlet jut az ember eszébe, amikor a titkos szervezeteknek ajtónkon dörömbölő problémájánál az ország nyomorult állapotán kétségbeesve, felvetődik bennünk a kérdés: *Lenni, vagy nem lenni?* Akarunk-e csakugyan lenni, becsületes, dolgozó országként élni vagy elpusztulni a fertőben?

A titkos szervezetek földalatti gonosz szellemét el kell végre földelni, de úgy, hogy soha többet napvilágra ne settenkedhessék. Ez a szellem hasonlatos a normand legenda XII. századbéli rossz barátjához, bizonyos *Tryphon* nevezetűhöz, aki boszorkánymester hírében állott. Rouen mellett a Saint George de Rocherville apátságban van eltemetve és a néphit szerint sírján varangyos békák teremnek. A titkos szervezetek szelleme is kitermelte az undok gyűlölet varangyos békáit. Örökre és végérvényesen el kell temetni, hogy még kísérteni se járhasson többé fel. Csak e gonosz szellem halotti porából sarjadhat ki a husvéti pálmaág, a magyar Feltámadás.

**Tűz ellen biztos a harcód,
Hogyha veszel „Minimax“-ot**

Magyar Minimax Rt.
Gyár: Rózsa ucca 85. Telefon 37-31

megenni!“ — És hirtelen nyisszantással már le is met-szette a nagy késével töviben a balkaromat.

Itt egy pillanatra szünetet tartottam. Ellbogen néma figyelemmel meresztette rám a szemét, én pedig folytattam:

— Az apám felordított és hogy megakadályozza a vad matrózt, hogy késével egészen összekaszaboljon, megkapott engem az apám a galléromon és belődített a ladikból a vízbe. Egy pillanatra se tartott az egész. Annyit láttam még, hogy a matróz mint harap bele a levágott balkaromba, és már bent voltam a vízben. Megmaradt félkarommal úszva próbáltam a felszínen tartani magamat, de azért bőven kellett már nyelnem a vizet. És ahogy nyeltem a vizet és egy pillanatra lélekzethez jutottam, egyszerre tele torokkal újongva, sírva ordítottam a ladik felé: — „Édes víz! Édes víz!“ — Nem emlékszem már, hogy hogyan húztak ki a vízből, csak később mondták el nekem, hogy a kiáltásomra mind, akik a ladikban voltak, a víz fölé hajoltak és szűrésölték a vizet, amiben a ladik úszott és újongva állapították meg őket is, hogy édes víz, nem a tenger sós vize már, hanem édes víz, amiben a ladik most úszik — édes víz, tehát nem tenger többé, így hát közel a szárazföld és közel a biztos rév. Csakugyan a Hudson folyam torkolatában voltunk már ekkor, a Hudson-folyam torkolata pedig olyan széles, hogy partját nem lehet látni, akárcsak még ha tengerben volnánk. Én eszméletlenül hevertem a ladik fenekén, ők pedig nekifogtak az evezőknek és néhány óra múlva parthoz értek. Így menekültünk meg mind a szörnyű pusztulástól és velük együtt megmenekültem én is...

Az uccasarkon állva, visszafojtott lélekzettel hallgatta az Ellbogen-gyerek az izgalmas történetet, amit elmondtam néki és ahogy befejeztem, az igazi hősnek szerénységével csak ennyit tettem hozzá:

— Ez történt yelem a nyáron, amikor az apámmal a tengeren utaztam.

A HÉT MARGÓJÁRA

LOVÁSZY MÁRTON. *Nem egy emigráns tér haza Lovászy Mártonban, hanem egy régi magyar politikus, aki már régen-régen nem politizál... Mindenkinek tetszésére bízták, hogy Ugron és Justh viharos függetlenségéi harcainak zászlótartóját, a Károlyi Mihály miniszterét, vagy az első Friedrich-kormány külügyminiszterét fogadják-e a hazatérő Lovászyban. Ez nemcsak politikai ügye, hanem sok tekintetben: magánügye is mindenkinek. Hisz alig van politikus, akire nézve mindegy volna, hogy Lovászy alakját miképp ítélik meg. Itt száz és száz különvélemény és ellenvélemény lehet és van is. Abban azonban nincs különvélemény, hogy a politikai áramlatoknak ama szédítő változásaiban, amelyek közt már tíz esztendeje tobzódunk, kevés ember állt meg a politikája mellett annyi hűséggel, önfeláldozással és puritán szegénységgel, mint Lovászy. Szinte a Lamartine girondistáinak történelmi arcképcsarnokába illeszkedik ez a komor bácskai magyar, aki elindul az Ugron, Szederkényi és Holló oldalán, mint a nemzeti követelmények engesztelhetetlen harcosa, aztán végigverekszik az egész választójogi hétéves háborút, balsorsa a forradalmi miniszter bársonyszékébe löki, ahonnan abban a pillanatban távozik, amikor úgy érzi, hogy a forradalom rohamhullámai össze fognak csapni a polgári társadalom feje fölött. Ő a forradalom fékje és jobboldali határőrvédelme. Az ő távozása volna a jeladás a polgári társadalom szervezkedésére, de a szervezkedés elmaradt... az eredmények rohannak és sodornak magukkal mindent. Lovászyt ellenforradalmárként üldözik és ez az üldözés persze még dühösebb lesz a proletárdiktatúra rémuralma alatt. Amikor a diktatúra megbukik, minden figyelem feléje fordul, tagja lesz a Friedrich-kormánynak... de mint a Károlyi-kormányból: a baloldali szélsőség tobzódása*

III.

Alltunk az utcasarkon és az Ellbogen sokáig hallgatótt. Láttam, mint küzködik magában; elhagyja-e, nem-e, ezt a csodálatos történetet, amit magamról elmondtam neki. Láttam, mint dolgozik az okos kis agya, hogy hol találhatóna valamit, amiből rámpíríthatna, hogy hazugság az egész, amit elmondtam neki. De Jules Verne oly meggyőző élményként írta meg ezt a regényt és én olyan hűségesebben, meggyőzően mondtam el a Jules Verne regényét. — hiszen reám is igaz történetként hatott és így vált saját élménnyé bennem. — hogy a kis Ellbogen-gyerekek már-már oszladozni kezdett a kétség. Egyszerre, hirtelen felesillant a szeme, mint aki rájött a hazugság nyitjára. De nyomban magába fojtotta a már-már kitörő szót, pillanatig hallgatásba mélyedt ismét, s hosszú hallgatás után szólalt meg lassan:

— Ez nagyon érdekes, amit elmondtál. Csak egyet nem értek. Aszondod, hajótörést szenvedtél a nyáron az apáddal a tengeren és a mentőladikban, amikor kifogyott az élelem, a matrózok meg akartak enni és az egyik matróz le is vágta a karodat. A balkarodat vágta le, — mondd. — Itt pillanatnyi szünetet tartott, majd óvatosan folytatta: — De hiszen megvan a karod! mind a két karod megvan, a jobb is, meg a bal is! Hát hogy lehet, hogy megvan a balkarod, amikor aszondod, hogy a matróz a késével töviben levágta...?!

Oldalvást, suynin nézett rám Ellbogen és tovább nem folytatta. A válaszomat várta, hogy úgy kapjon le aztán végleg a lábamról és rámpírítsa a hazugságot.

Nem voltam elkészülve erre a ravasz kérdésre és ma sem tudom mással magyarázni, mint azzal, hogy annyira beleéltem magam a „Chancellor“ kis hajótörött hősének élményébe, hogy szinte magától, önként adódott meg gyerekfantáziám felelete. Pillanatnyi gondolkodás nélkül megsemmisítő fölényvel torkoltam le a kis Ellbogen-gyereket:

miatt, az ellenforradalmi kormányból: a jobboldali szélsőség megvadult izgatásai miatt távozik... A történelmi Gironde-végzet ez: ellenforradalmár a forradalom alatt és forradalmárnak nézik az ellenforradalom alatt. Egyébként nem történt semmi — egy jó magyar emberrel több lesz Budapesten: Lovászy Márton kipihen azt az időt, amelyben nem harcolt itthon.

AMI TITKOSABB A TITKOSNÁL. A Pallavicini-féle mentelmi ügy vitája a frankvitát adta vissza miniatűr tükörben. Még abban is hasonlított hozzá, hogy az elején ép úgy tudtuk a végét, mint a frankvitánál és még abban is, hogy a befejeződéssel — nem ért véget. Rakovszky István és a Vázsonyi Vilmos beszédeiben kulminált a vita. A demokrata vezér szavaiból élesen bontakozott ki a helyzet minden abszurduma — az az óriási udvariasság, amely tanúnak akarja megtenni Pallavicinét, aki pedig vádolt akar lenni, az a körbe-körbe játék, az a bujósdi, amelyben a Duna-Tisza köze előtt Vázsonyit szerepeltetik spirítuszrektorak. odakint pedig Ulain Ferencet. Jogilag és politikailag az egész helyzetnek Röntgen-képe volt a Vázsonyi beszéde, az érvnek azonban már rég nincs hatása, valahogy úgy vannak vele, mint Nagy Frigyes, aki mikor valami súlyos ellenérvet emlegettek előtte, azt kérdezte: mennyi katonája van annak az érvnek? Mennyi szavazata van az érvnek? — ez a kérdés az egységspáron, amely a szavazattöbbséget az érv, sőt az igazság rangjára emeli. A kétheti parlamenti szünet után mint költségvetési vita fog majd föléledni a frankvita. Valószínű, hogy előtérbe nyomul a titkos társaságok feloszlásának kérdése, amelyre Vázsonyi csattanó leplezése különösen fényesrőt vetettek. A napoleoni hadtaktika: a villámgyors lecsapás itt is többet ért volna, mint minden pártközi konferencia. Mi szükség van ill pártközi konferenciára? Vége is valóságos címirta jelent meg a titkos társaságoknak, titkuk nyitítottok, eskümintájukról majdhogya gramofonlemez van, tagjainak névsora ott cirkulál minden politikus száján. Éle-

— Szamar! — vágta oda neki. — Hát nem tudod, hogy tíz éves koráig a gyerekek, úgy mint a foga, a karja is kinő újra!

A kis Ellbogen erre már nem tudott mit mondani. Szóltanul indultunk útrak a ház felé, ahol laktam és ahogy a kapún bementem, a kis Ellbogen még hosszan nézett utánam. Mi a földszinten, az udvarban laktunk, de azért befordultam a lépcsőházba, mintha az emeletre mennék, mert a Moógor ügyvédnek az első emeleten volt a lakása és arra is vigyáztam, hogy a kis Ellbogen-gyerek rá ne jöhessen, hogy az apám csak „nök“ és nem „véd“.

IV.

Szegény kis Ellbogen nemsokára meghalt. Úgy halt meg, hogy elhítte a „Chancellor“ meséjét, mintha velem történt volna és nem jött rá, hogy becsaptam szegényt.

Dehát valóban becsaptam-e?

Hányódva az élet tengerén, hajótörést szenvedünk mindannyian nem egyszer. Boldog, ki csupán karját veszti, a vad hullámok kényére-kedvére. A gyerekeknek csak tíz éves koráig újul ki a foga. Am a karunk, a szárnyunk, tíz éves korunkon is túl, ha százszor levágták, százegyedszer nő ki. A szenvedések víze új életre, új erőre edzi. És nincs az a sós tenger, ha még úgy könnyeinktől sós is, amelyet a reménység meg nem édesíthetne, partot még nem látunk, de a reménység édes víze jelzi: van még part, amit el fogunk érni.

A „Chancellor“ kis hőse vagyunk mind, akik élünk. És nem hazudtam néked, szegény kis Ellbogen pajtásom, amikor hét éves koromban, úgy mondtam el a „Chancellor“ kis hősének történetét, mintha velem történt volna. Megtörtént valóban, velem is, mással is. Csakhogy később. Én legfőleg az előlegezem egy kicsit a későbbi valóságból.

tük és Műveik is ép eléggé ismertek... igazán el lehetne őket intézni. Persze ha kérdés — aminthogy a belügyminiszter úr szerint kérdés, — hogy „mi a titkos társaság”, akkor nagy kérdés marad, hogy mikor osztatják fel igazán a titkos társaságokat s még nagyobb kérdés marad, hogy miért dobta most Bethlen ezt a kérdést a franküggybe, amely tízhetes parlamenti vita és annyi nyomozás és pótnyomozás után titokzatosabb mint egy — titkos társaság.

KURZUS-SORS. Ha nincs kurzus, Hir György ma élhetné a régi életét, a maga életének régi szűk határai közt, mint egyszerű, módos, falusi ember; aranyembere volna a maga kis világának. De Hir György felesapott politikusnak, vagy inkább túrta, hogy a kurzus forgószela fölkapja, — a fórumra lökette magát a kurzustól, — amely annyi Hir Györgyöt tett tönkre. Mint annyi Hir György, hitt a jelszavaknak, elindult a kurzus-frázisok zenéjére, gründolt, mert gründoltattak vele, belement részvénytársaságosdikba, mert belevitték, azt hitte: a dicsőség, a karriér, a hatalom útja nyílik meg

előtte, pedig megnyílt előtte az az út, amelyen most, a budapesti királyi büntető törvényszék megkeresésére a mentelmi bizottság elé jutott. Odaadta a maga igazi aranyát — a kurzus hamis aranyéért és még akkor sem kapott észbe, amikor a hullámok már összecsaplaktak a feje fölött. Egész sereg existenciát áldozott fel így a kurzus a maga abszurdumainak, közigazdasági baklövésének, hajmeresztő képtelenségeinek, sőtét tudatlanságának és lelkiismeretlenségének... A vezérek még ott ágálnak a fórumon, akik azonban hittek bennük vagy frázisaikban, azok — egymásután törnek le. Kezdődött ez a szomorú menet Zákány Gyulával, aki a kurzus első hajótöröttje volt, utána jött a többi... járadt, keserű, csalódott menet, amelynek útja romok és romok közt, hamar bedőlt kurzusvállalatok fejfái közt vezet el. Hir György összeomlása mögött sötét árnyékrajza rajzolódik ki az egész kurzusközigazdaságnak, amelynek torkán már annyi érték, ház, földbirtok, csuládi vagyon, jó existencia, mandátum és lap siklott le. Olyan ez a kurzusközigazdaság, mint Kronosz, aki saját gyermekeit falja fel, — ime ép most akadt meg torkán a „Szózat” is...

A Király ucca

Háromszázötvennél több kereskedőnek van üzlete a Király uccában. Nagyobbára évtizedek óta fennálló régi cégek. A háború előtt itt bonyolódott le Budapest legnagyobb üzleti forgalma. Nyüzsgő, élénk forgalom volt ebben az uccában és a főváros gazdasági életének vérkeringését ennek az uccának, üzleti forgalma táplálta. Ami Bécsnek a Kärtnerstrasse, Berlinnek a Leipzigerstrasse, az volt Budapestnek a Király ucca. Nem is volt itt soha semmi baj. A külföld legnagyobb házai vagyonokat bíztak a királyuccai kereskedők kezére, mert tudták, hogy ezek az emberek a megbízhatóság, a pontosság, a kereskedői gondosság és a kötelességteljesítés mintaképei voltak. Akkor sem volt baj a Király uccával, amikor az árvizsgáló bizottság detektívjei városszerte razziáztak az üzletekben, vagy amikor a háborús években a kereskedelem-ellenes irányzat alatt üldözték a kereskedő-társadalmat. Ezekben a súlyos időkben is megállták a helyüket a királyuccaiak. Itt nem akadt dolga sem az árvizsgálóknak, sem a büntető bírónak. A királyuccaiak az árak lefokozásában, a haszonkulcs megállapításánál túllicitálták egymást.

Hogy a nagyarányú árredukálás ellenére mégis egy ötödére esett vissza ennek az uccának a forgalma, azt a trianoni békén kívül egyéb tényezők is okozták. A nyugoti pályaudvar forgalmának átterelése a keleti pályaudvarra a még megmaradt csekély idegenforgalom nagyrészét is elvitte a Király uccából a Rákóczi útra és a Belvárosba.

Az egész textil- és hasonló detail-szakmának, amely amúgy is súlyos helyzetben van és roskadozik a közterhek, valamint egyéb nagy rezsik súlya alatt, nagy sérérelme, hogy a most megnyílt áruház idegenből ideszakadt külföldi vezetői napokon keresztül hatalmas hirdetésekkel jelentettek meg és ezekben arra hívták fel a közönség figyelmét, hogy bevásárlásaikkal várjanak, míg az új áruház megnyílik. Ezeknek a hirdetéseknek a hatása alatt került el a boltokat a vásárlóközönség és várt abban a hiedelemben, hogy az új áruház olcsó árakban nagy meglepetéseket hoz számára. Más nagy városokban nem lehetett volna oly könnyűszerrel nagytőkés vállalatot az amúgy is vergődő és existenciájukban veszélyeztetett kereskedőtársadalom nyakába zúdírtani. Egy nagy áruház az ilyen elszegényedett városban, ha olcsó áraival nem is, de újszerűségével a kíváncsiaknak olyan tömegét vonja el a meglévő régi existenciáktól, hogy tartani lehet attól, hogy a mostani súlyos gazdasági válsággal küzdő sok kisebb existenciának vergődéséhez a kegyelemdőfést adja meg.

A Király ucca feljajdulása tehát szinte az egész város régi kereskedő-cégeinek feljajdulását visszhangozza. Valóságos önvédelmi harc indult meg a kereskedelmi fronton az ellen az újszerűség ellen, melynek friss máza alatt sem nagyobb olcsóság, sem több szoliditás nem rejtőzik. Önvédelmi harc ez, mely nem irányul ugyan az új ellen, de a régi számára is joggal követeli ugyanazt, amit az új vindikál magának.

Bosnyák Izsó

Tetőtől-talpig
ruház az újból megnyílt

TULIPÁN
Gyermekotthon áruház!

HUSVÉTRA
raktáron vannak az összes
gyermekruházati cikkek
(csecsemőtől 18 éves korig)
Igen Jutányos árakban

Izlésben, minőségben, megbízhatóságban

DARVAS

cég a régi!

Új helyisége:
IV., Apponyi tér 5. sz.
(Belvárosi Takarékpénztár-épület)

Beszélgetés Macchiavellivel

Írta: BALASSA JÓZSEF

Az éjszaka Nicolo Macchiavelli-vel beszélgettem. A firenzei Signoria titkára olyan sokat foglalkozott a politika tudományával, hogy öt mindig érdemes és tanulságos megkérdezni. Nicolo Macchiavelli-nek éles és határozott véleményei vannak és megállapításai gyakran a dolgok mélyébe vágók. A firenzei signoria, a városi tanács titkára volt, diplomata és politikus, tanácsadója fejedelmeknek, böles és víg legény, eszmék álmodója és cinikus filozófus. Könyvei között ül éppen, könyvei között, amelyeket három századnak előtte írt volt s sorban állanak a könyvei, az *Il Principe*, amely a *fejedelem* tanácsadója, a *Discorsi*, amely Lívius római történetéhez fűzött *beszélgetések*-ben mondja el meggyőződéseit, s a *Storie Fiorentine*. Firenze története; az ő városáé. Levelek vannak körülötte, amelyeket barátaihoz írott volt, történetírókhoz és politikusokhoz: leginkább Francesco Guicciardini-hoz és Francesco Vettori-hoz. Éles, keskeny arcán most is mosoly ül és derű: ma Shaw area ilyen.

A politika nagy kérdéséről beszélgettem vele.

— Milyenek látja Bethlen István gróf kormányának helyzetét?

— Tíz vállalkozás sikerülhet az embereknek, de ha csak egy nem sikerül, akkor ennek az egynek elég ereje van ahhoz, hogy az összes sikereket megsemmisítse. (Levél Francesco Guicciardinihoz.)

— Helyesli az arany közepút politikáját?

— Politikában mindig helytelen volt a közepúton járni, mert ezen az úton sem az ellenséget nem lehet legyőzni, sem barátokat nem lehet szerzni. (Discorsi III. 40.)

— Milyen módon lehetne helyreállítani a jogrendet?

— Semmiféle veszélyből nem lehet menekülni veszedelem nélkül. (Storie Fiorentine III.)

— Helyesnek tartja-e a pártközi konferenciát?

— Sohasem okos dolog olyan szerződéseket kötni, amelyekről tudjuk, hogy akivel megkötöttük, úgysem fogja megtartani. (Discorsi I. 22.)

— Mi a véleménye a numerus claususról?

— Aki megszokta a szabadságot, annak minden lánc teher és minden kötelék lánc. (Storie Fiorentine II.)

— Mit gondol, Bethlennek mik a legközvetlenebb céljai?

— Mindazoknak, akik kormányoznak, eleve meg kell gondolniok, hogy minő rossz idők következhetnek rájuk és hogy milyen emberekre lesz majd szükségük a veszedelemben; és azután úgy éljenek velük, mint bármely reájuk következő esetben ölniök kellene. És az, aki másképp kormányoz és valóban mégis azt hiszi, hogy ha veszedelem éri, jótéteményekkel újra megnyerheti az embereket, csalódik: mert nemesak hogy ezáltal magát nem biztosítja, sőt inkább elősegíti a bukását. (Discorsi I. 32.)

— Tehát azt hiszi, hogy Bethlen választatni fog?

— Jól meg kell a baj erejét vizsgálni és ha orvoslásra képesnek hiszed magadat, fogj hozzá minden tekintet nélkül: különben hagyj békét neki és ne tégy vele semmi kísérletet. (Discorsi I. 33.)

— Mi a véleménye azokról, akik azt mondják, hogy elég volt a politizálásból?

— Az emberek annyira szeretnek a pillanat hangulatának engedelmesskedni, hogy aki félrevezetni akar, mindig talál olyanokat, akik hagyják magukat félrevezetni. (Principe 18.)

— Mi a véleménye a sajtószabadságról?

— Nem tudjátok talán, hogy semmiféle hatalom nem tudja a szellem szabadságát örökre megfékezni? (Storie Fiorentine 2.)

— Bizik a kormányzat ígéreteiben?

— Általános hibája az embereknek, hogy tengereken utazván, a csendes vizen sohasem gondolnak a viharra. (Principe 24.)

— Meg fog változni a magyar politika iránya?

— Minden mozgásban van a földön, semmi sem állandó a világon. A dolgok hol emelkednek, hol esnek és a kényszerűség sok mindenre ráhajszolja az embereket, amit ésszel is meg lehetett volna csinálni. (Discorsi I. 6.)

Most hirtelen elhallgatott Macchiavelli és kisvártatva abból a leveléből idézett, amelyet Francesco Vettori-hoz írt:

— A sors azt akarta, hogy ne a selyemről és a takácsmesterségről, ne a nyereségről és a veszteségről tudjak beszélni, hanem az államról és ha erről nem akarok szólni, akkor mindig hallgatnom kellene.

Macchiavelli ezt már távoztában mondotta, azután megszokott kiskocsmájába ment, a San Casciano mellé, ahol a mézáróssal, a pékkel és két tégláégetővel kártyázni kezdett.

Az ököl

Írta: SOMLYÓ ZOLTÁN

Figyeljétek az embernek az öklét!

El van beléje rejtve az öröklét!

Az akarotnak minden sava-borsa,

Az emberököl: az az ember sorsa.

Hogy duzzadoznak rajta az erek!

Féljétek az ököltől, emberek!

Előtte minden korlátok ledőlnek —

Nagy tisztelet adassék az ökölnek!

Nagy épületek hullnak tőle romba,

Ha erejétül zúg, repül a bomba.

Ha dühös kéjében összeszorul,

kunyhó, palota mind lángbaborul!

S nincs ellenérv, mely nyomban el nem illan,

ha belőle a gyilkos vas kivillan...

Mert nem gondolkodik, mindig csak öl,

a megszedült nagy emberi ököl.

A bölcs miképp is vitatkozna véle,

mikor asztalra csap le köves élc!

Hisz akkor győz a dölfyösség, a gázság,

a mindig hamis önszerzett igazság!

Hiába a hang: jajgató, síró...

Az ököl szól: én vagyok a bíró!...

És minden más hasztalan esztelenség...

És sújt az ököl, e vad meztelenség...

És amíg sújtva, duzzadt ere két:

munkátalanul állnak az ekék.

Csalán terem a gabona helyett

és sáska pusztít a földek felett.

Ájultság üli átkozott torát

És nem tanítanak az oskolák.

Az emberek a munkáról leszoknak

S nem jut lobogó a nagy árbocoknak.

A házak fölé nem kerül tető

És csödbe kerül a kereskedő.

Az arcokra a gond redői ülnek.

Az élestárak lassan kiürülnek...

...Ököl: vigyázz, hogy mindent föl ne égess!

Ököl, vigyázz! A te erőd is véges!

Békébe férj meg, a zsebben maradj!

Mert elsöpör a lángpallos: az agy!...

TORZTÜKÖR

Föltámadás 1926.

1. A szombat végén pedig, a hét első napjára virradólag, kiméne a Polgár és a Munkás, hogy megnézzék a sírt.

2. És imé, nagy földindulás lőn; mert Kossuth Lajos szelleme leszállván a mennyből, és oda menvén, elhengeríté a Botrány Kővét a sír szájáról, és reá üle arra.

3. A tekintete pedig olyan volt, mint a villámlás, és a ruhája fehér, mint az Igazság.

4. Az ébredők pedig tőle való féltőkben megrettenének, és olyanokká lőnek, mint a holtak.

5. A Szellem pedig megszólalván, monda a Polgárnak és a Munkásnak: Ti ne féljete, mert tudom, hogy a megfeszített Szabadságot keressétek.

6. Nincsen itt, mert feltámadott, amint megmondotta volt. Jertek, lássátok a helyet, ahol nyolc esztendeig fekiúdt vala a Szabadság.

7. És menjete gyorsan és mondjátok meg a ti testvéreiteknek, hogy feltámadott a halálból.

8. És gyorsan eltávozván a sírtől, félelemmel és nagy örömmel futnak vala, hogy megmondják polgártársaiknak és munkátestvéreiknek.

9. Mikor pedig mennek vala, hogy megmondják, imé szembe jöve ő velük a Szabadság, mondván: Legyetek üdvözölve! Azok pedig hozzá járulván, leborulának előtte.

10. Akkor monda nekik a Szabadság: Ne féljete, menjete el, mondjátok meg az én atyámfiaimnak, hogy menjenek Amerikába, és ott meglátnak engem.

11. A mialatt pedig ők mennek vala, imé az ébredőkben némelyek bemenvén a nemzetgyűlésbe, megjelentének a minisztereknek mindent, ami történt.

12. És egybegyülekezvén a titkos társaságok véneivel együtt, és tanácsot tartván, sok hamis ezerfrankost adának a vitézeknek.

13. Ezt mondván: Mondjátok, hogy: Az ő hívei odajövének éjjel, ellopták őt, mikor mi ébredénk, azaz aluvánk.

14. És ha ez a Népszövetség filébe jut, mi elhitetjük őt, és kimentünk titeket a hajból.

15. Azok pedig fölvevén az ezerfrankosokat, úgy cselekedének, amint megtanították őket. És elterjedt az a hír a szidők között mind e mai napig.

16. A tizenegy hívó pedig elméne Amerikába, ahová a Szabadság rendelte vala őket.

17. És mikor megláták őt, leborulának előtte, jóllehet éhezének, mivel a drága út minden vagyonuktól megfosztá őket.

18. És hozzájuk menvén a Szabadság,

szóla nekik, mondván: Nekem adatott minden hatalom mennyben és földön, csak Csonka-Magyarországon nem.

19. Elmenvén ezért, tegyetek hivatkozva minden magyarokat, megtérítvén őket az Igazságnak, az Egyenlőségnek és a Testvériségnek nevében.

20. Tanítván őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam néktek: és imé én ti veletek vagyok minden napon, a világ végezetéig. Ámen.

(m.)

Riporteri óda

Zengem dicsőségét a véres Muzsának,
Aki látta végét a vörös Zsuzsának,
Ki találtak holtan a Cyclop-garázsba,
Akinek, míg élt, volt uccai varázsa.

Meg valék szorulva már szenzációban,
Frank iránt nincs érzék már a nációban,
S mert összmonarchia és Chlopy ma
[nincsen,
Éldegélek mostan a cyclopi kincsen.

Cyclop!... Mily stilszerű e szó, mely
[ma port ver,
Cikk-lopi nem lehet végre a riporter,
Lévén a kenyere eredeti téma, —
De mit tegyen, ha a bünkrónika néma!

Hála ama felsőbb erkölcsi erőnek,
Mely az ellenszékre hat ma leverőleg:
Mentelmi ügy, frank-ügy: mindakettő
[nulla,
Különb Telekinél — a cyclopi hullá.

Cyclopsokról írva van a hitregében,
Hogy csak egy szemük volt valamikor
[régen;
Kezükből dolga volt mindég a pörölly-
[nek, —
A Cyclopsok máma váltókat pörölnek.

Ilyen Cyclopsokról zengjek tán riportot?
No persze!... Elvernek az ujságkihordók,
Akiknek véres cím kell — bármi az ára —
Ménkü nagy betűkkel a lap homlokára.

Hiába, csak tudja az a ravasz Bethlen,
Hogy a nemzetgyűlés mikor szükségetlen.
Sikoltani kezdtek cyclopi vész-autók,
S ő zárta nyomban a Házra az ajtót.

Fogadtuk is mint a bűt mennyei manadt;
A frankügy-döglesztő cyclopi Zzuszan-
[ndt.
Rideg szobájában nem volt egy hasábfá,
Bezegg a sajtóban volt vagy száz hasábfá.

Szegény Zsuzsi, kit az élet összeprésél,
A frankügy tetemén összeállt a „prés”-
[sel;
Sorsában tanulság akad sok, tömérdék,
De hogy most ölték meg: szavamra, köz-
[lérdék.

Zengem dicsőségét a véres Muzsának,
Ki ily hős szerepet szánt Vörös Zsuzsá-
[nak.

Szegény Vörös Zsuzsi, meg kellett halnia,
Hogy vidáman éljen a sok frank-dalia.

Molnár Jenő

A kettéosztott Kossuth

Föl vagyunk mindnyájan háborodva azon, hogy Horvay hatalmas Kossuth-szobrát ketté akarják osztani. Istenem, hát miért nem háborodtak föl akkor, mikor a kossuthi igazságot osztották ketté és — a gaszágot tartották meg belőle!... Ami sohasem volt benne.

Rövid házszabály-módosítás

1. Aki be van rúgva, az ki van rúgva.
2. Tökrészegeen csak a kormány mellett lehet szavazni.
3. Ittas fajvédők fascista-módra riens-olajjal horszagtalanítandók.

A „Szózat” fejfájára

Itt nyugszik számla-domb alatt,
Míg az idő robog, szalad...
Lám, lám, hazudni nem szabad,
S ők ezt vallották érdemül, —
A sírversük hát ez marad:
Hazudnak rendületlenül...

A spriccer-honatyá

— Mondd, és te elhiszed Kiss Menyhértnek, hogy Lendvai-Lehner az ő támogatásával jutott be a parlamentbe! — Tamás vagyok benne. Ahogy én Lehnert ismerem, egy ember nem elég ahhoz, hogy őt támogassa.

Magyar Királyi Osztálysorsjáték

Egyetlen sorsjeggyel nyerhető szerencsés esetben

5.000.000.000

ötmilliárd korona és pedig:

3.000.000.000

hárommilliárd korona

2.000.000.000

kettőmilliárd korona

összesen 36.000 nyeremény több mint 55 milliárd közpénzben

A sorsjegyek hivatalos árai osztályonként:

Egész	Fél	Negyed	Nyolcad
200.000	100.000	50.000	25.000
korona	korona	korona	korona

Minden második sorsjegy nyer!
Húzás már április 15-én

Az utolsó harangszó

Irta: KRÚDY GYULA

Emlékszik, kedves olvasó, hogy valamikor Pesten az volt a divat, hogy husvóra mindenki új ruhát öltött magára? — Bár ez a város nem volt nagyon hajlamos a habonaságra, ősei szokásai közül is leginkább csak azokat tartotta meg magának, amely szokások kellemesek, mulatságosak, szívdérítőek és elég olesók voltak: így például a husvéti sonkákat, öntözködéseket és kirándulásokat, — az új ruha dolgában nem engedett. Aki rendes, hitelképes, valamire való embernek akart látszani a városban: annak új ruhája volt husvét napjára. (Természetesen a nők sem kivételkedtek ebben a szokásban, csupán annyiban tettek különbséget, hogy ők új ruhájukat már a néha előbb bekövetkező „zsidó husvétkor” is magukra vették, — még akkor is, ha véletlenül római katolikus vallásúak voltak. Az Andrássy úton már „zsidó husvétkor” egyformán új ruhájuk volt a nőknek, mert ilyen előnyt (fórt!) nem adhattak egymásnak, bármily vallásban születtek. És a zsidó nők is felvették új ruháikat a keresztények husvétján és elsétáltak a Bazilika vagy a terézvárosi templom környékére, mintha éppen arra lett volna tennivalójuk.)

Egy boldog korszak emléke ez az újruhás régi husvét!

Igaz, hogy akkor is voltak vallásos emberek, akik a nagyhét magabizáltságát pontosan megtartották, gyóntak, litániára jártak, böjtöltek és a lélek benső áhítatosságával nézegettek vissza nagypéntek napján a kétezer év előtti eseményekre. Akik nem mindig a husvét új ruhán törtek a fejüket.

Am az emberek nagyobb többsége az ünnep lelki ceremóniái mellett nagyokat gondolt az ünnep külső szertartásaira is. — Megjegyezték maguknak az utolsó harangszót, amely a toronyból hangzott, mielőtt magasságbeli barátaink elutaztak volna a városból. Vajjon halljuk-e még egyszer megszólalni nagyszombat estéjén a harangokat? — gondolták magukban azok, akik a fátum szigorú rendelkezéséből gyötrelmes betegséggel, kísérteties gondolatokkal vagy semmiben nem vigasztaló szegénységgel küszködve vitték életük keresztjét még husvét felé is. — De megjegyezték maguknak, akiknek egyéb dolguk nem volt: a pékekhez cipelt örömteljes kalácsokat; a nagyböjti halakat, amelyek szinte bibliai bőséggel úsztak le a Dunán az ajtatos halászhálókjába; a nagypénteki ebédeket és a feltámadási vacsorákat; a zenekarokat, amelyek a langyos tavaszi estéken ünnepelve jártak körül a templomokat; a felejthetetlen husvét vasárnapokat, amikor hófehér abroszban és tisztaságtól ragyogó kosarakban átváltozott arculatú nők vittek sonkát, tojást, kenyeret a szenteltvíztartók megسيمogatása alá... És ugyanakkor meg kellett jegyezni a husvétonként megijodott, új ruhájába öltözött Budapestet, amint az alig elmúlt tél savanyú párnái, hideg vackai, rongyos rezignációi és káromkodó keservességei közül új életre ébredt. A hullafoltokat eltüntette a tavasz a város arculatáról.

Ezt a búcszkodó, utolsó harangszót hallgatjuk az idei zöldesüttörtökön is, mert az ember szereti megjegyezni magának a napok különöségeit. Lám, most, a legenda szerint, Rómába mennek a harangok és szálladozásuk alatt tétlenül üldögélnék a harangozók, az időmérést rábízják a kakasokra, amelyek már egy régi tragédiában is szerepet játszottak. A polgár, szórakozottságában, néha tanácstalanul néz hallgatag tornyai felé, mintha minden elesenedett volna Magyarországon. Megszólal ugyan néha a kerapelő, de ennek hangját talán még azok sem szeretnék utolsó órájukban hallgatni, akik amúgy is halni vágyanak. Panaszos

litániák a templomok belsejében élete legszomorúbb napjaira emlékeztetik a hallgatókat; — halkán, lehajtott fejjel, kis életétől messzire eltávolodó gondolkozással mendegél a polgár a templom árkádjai alatt. Egyik talán arra gondol, hogy a husvóra visszatérő harangok se hozhatnak neki új örömösséget, a másik talán Fauszt kelyhével óhajta köszönteni husvét reggelét... Ki tudná mostanában pontosan megállapítani: hogy mit gondolnak magukban az emberek a harangszóval, néma Magyarországon? Elhangzott az utolsó harangszó. Vjjon milyen lelkeket, embereket, eszméket, vágyakat, gondolatokat talált helyén az idő, amikor a harangok újra megszólalnak? Lehet, hogy megint divatba jönnek a husvéti új ruhák?

Leirer Amália, Köhler Zsuzsi és a többiek

Irta: SZÁSZ ZOLTÁN

„A király meghalt, éljen a király” mondás mintájára lehetne mondani: *Leirer Amália meghalt, éljen Köhler Zsuzsi*. Mert valóban, mint a trónon ülő minden más eseményből kiemelkedő szenzációk követik egymást a közérdeklődés gyújtó-pontján ezeknek a homályos és bűnös életűktől erőszakosan megfosztott félvilági nőknek hullái. A frankügy kétségtelenül nagy dolog; de mi egy pénzhamisító herceg s a hamispénzt külföldre segítő országos főkapitány egy kéj-, vagy rablógyilkossághoz képest, melynek felderítetlen körülményei hallali-lázba ejtik a rendőroket és a riportereket s perverz kíváncsiságra ajzzák a közönség fantáziáját.

Nem ujság az, hogy a tömeget, — amely a gyermekhez és a nőhöz jobban hasonlít, mint a felnőtthöz és a férfhoz — jobban izgatja a bűn, mint az erény, a rendkívüliség, mint a szabály, az egyes különös eset, mint a szablonos általánosság. S a bűn és a rendkívüliség akkor a legizgatóbb, ha a nemi kéj véres gözköre fonja s a rejtőzködő szerelmi élet pállott légköre lengi körül. A ponyva-regények erre a lélektani igazságra vannak felépítve s a tömeg eme alantas ízléséhez való szolgálai igazodásnak köszönhetik a sikerüket. A mozi is szívesen tesz kirándulásokat erre a területre, amelyen való járkálást azonban a cenzura nagyon megnehezíti számára. Ősi hitbizománya ez a lelki alantaságnak és ízlésbeli ordináriságnak. Csodálkozni tehát azon, hogy Leirer Amália, vagy Köhler Zsuzsi véres, feloszló hullái érdeklik a tömeget, nem szabad.

De ha ezen csodálkozni nem is szabad, néhány fejcsóválást igenis megérdemel az a buzgalom, mellyel napilapjaink ezeket a véres és bűzös pocsolyákat díszes palackokba szűrlik s nap-nap után feltálalják a közönségnek. Mert végre is: igaz, a jó napilap nem tudományos revü, nem is szűrés adathalmaz, sőt még finnyás szalon-szemponctok után igazodó mondain pletyka-tár sem, hanem a mindennapi élet hű és pontos tükörképe. Nagyképűség és kényeskedés volna tehát elsikasztani, vagy akárcsak jelentéktelenné zsugorítani az olyan tipikusan nagyvárosi s a nagyvárosi tömeget tagadhatatlanul érdeklő eseményt, amilyen egy ilyen szabálytalan életet élő fél, vagy egész prostituált rejtelmes halála.

Mint mindenben, azonban itt is a *mérték* és a *mód* a fontos. Az az egyeduralkodói féltelenség, mellyel a Leirer Amália, vagy Köhler Zsuzsi szenzációja előlött egyes lapokon, kiszorítva és elhomályosítva minden más eseményt és témát, súlyos sérelme volt ennek az elvnek. Lehet, hogy napilapban megvannak jogai az ordináriságnak, a tömegizlésnek is, de ilyen féltelenség és mértéktelen hatalomhoz juttatni az ily riportokat, ez már megtagadása a napilap erkölcsi és kulturális hivatásának.

Tévedés, hogy ez *amerikanizmus*, vagy *modern*

nyugateurópaiság. Az amerikai, vagy amerikanizáló angol és francia lapokat a legnagyobb szenzáció se forgatja ki rendes formájából. Húsz évre visszamenőleg csak *egy* esetre emlékszem, mikor ezeknek a lapoknak rendes ábrázatát, mely a cikkek és rovatok méreteinek arányos összegegyeztetéséből alakul ki, teljesen megváltoztatta egy szenzáció. Ez pedig a diadalmas entente-csapatok ünnepélyes bevonulása volt Párizsba, 1919 július 14-én. Egy világháború győzelmes befejezése volt tehát szükséges ahhoz, hogy a lapok elsovadni engedjék akár csak egy napra is az irodalmi rovatot, a fárcát, a krónikákat, a komoly vagy nemesebb újdonságok rovatát. Nálunk ellenben *Leirer* Amália bidet-jének, vagy *Köhler* Zsuzsi macskájának leírása kiszorítja a lapból a locarnói szellem terjedéséről, vagy a Shakespeare-ciklusról írt cikkeket.

Igazságtalanság volna nem ismerni el, hogy riportereink éppen ezekben az ügyekben a szemfülesség és újságírói érzék remekelt produkáltak. Az is érthető, hogy azt a kétségtelen igazságot vallván, hogy az újság ősmagja s leginkább hírlapírói eleme *a riport*, kiváló kollégáink nem győzik nap-nap után ontani fáradságosan összegyűjtött anyagukat. De ha nagy és döntő hely illeti is meg a riportot s főleg a szenzációs, izgalmas riportot a lapban, *holmi elprimadonnásodásra mégsincs ennek a műfajnak joga.* Persze a szerkesztőknek volna feladatuk fékentartani ezt a riporteri buzgalmat s megfelelő méretűvé zsugorítani, illetve zsugoríttatni ezeket a lavinaszerűleg növekvő szenzációkat.

Ne feledjék el, legalább is a liberális és haladó szemléű főszerkesztő, felelősszerkesztő és lapkiadó urak, hogy a hatalom nálunk nem lelkesedik túlságosan a sajtóért, mint kultúrtenyezőért s így tehát kapóra jön neki minden ürügy, mely a lapok szellemi hatásának és gazdasági fellendülésének megbéklyózását látszólag legalább indokolttá teszi. A tömeg alantas ösztöneit kiszolgáló szenzációk túlbő kitergetése pedig *nagyon is jó ürügy* egy kis alakoskodásért és rosszhiszeműségért szomszédba nem menő nem egy hatalmas férfúnk számára. Mindnyájan küzdünk a hatósági sajtó-cenzúra ellen, melynek már léte is ellenkezik a civilizációval s a szellem szabadságával. Ezt a harcot nehezíti meg az *erkölcsi és esztétikai öncenzúra ama hiánya*, mely a *Leirer*-ügyek mesterséges feldagasztásában nyilatkozik meg. Múló példányszám-emelkedések pedig nem ellensúlyozzák azt a veszedelmet, melyet az ilyen szerkesztői és szerkesztési eltévelyedések a lapok existenciája fölé idéznek.

Vidám arckokat szeretnénk látni Négy nagy filmszínház eltüntetl a pestiek gondjait

Vígjáték, bohózat és burleszkek egy műsorban
Mozgóképek Otthon, Uránia, Capitol és Orion színházak bemutatója

A filmszínházak igazgatói keserűen tapasztalják, hogy közönségük a dráma alatt igen rokonszenveznek a cselekménnyel és lassanként saját bajaikra gondolnak, — elvesztik a dráma fonalt.

Burleszk, vígjáték kell ma a közönségnek, amely felrázza elkeseredettségéből és 2 órai szórakozással újabb energiaforráshoz jut. E cél elérésére Budapest négy premierfilmszínháza, a

Mozgóképek Otthon, Uránia, Capitol és Orion esupa vidám históriát állított be műsorába, amelynek élén

Constance Talmadge

főszereplésével

Az ördög nem alszik

című film érte el a legnagyobb hatást. *Tom Mix*, a vakmerő bravúrok hőse, ezúttal egy vidám történetben mutatja be utolérhetetlen, nyaktörő mutatványait, melyen kívül még 2 burleszk kelt majd harsogó derűltséget. Az egyik oroszlánok és tigrisek egész csapatával, a másik a

Rugby-játékosok

seregével indul a közönség meghódítására.

Két óra hosszat szórakozik ennél a filmmel a közönség és a 120 perc elteltével ismét egy hétig könnyebben viseli a terhet a pesti polgár.

GORZÓ BANKHÁZ IV., Petőfi Sándor uca 9. ajánl osztálysorsjegyet az április 15-én kezdődő m. kir. osztálysorsjátékra.

Kézpénznyeremények. Április 15-én kezdődik a 16. m. kir. osztálysorsjáték, melynek tervén a közönség javára előnyös változtatások történtek. Az összes sorsjegyeknek a felét kiszorolják, tehát minden második sorsjegy nyer! A nyeremények összege pedig 55 és $\frac{1}{4}$ milliárd korona lesz, melyet azonnal kézpénzben fizetnek ki. Már egy sorsjeggyel szerencsés esetben 5 milliárd korona nyerhető, jutalom 3 milliárd, főnyeremény 2 milliárd, ezenkívül 1 milliárd, 500 millió, 400, 250, 200, 150, 100 millió korona stb. Nyeresi esélyek tekintetében az összes állami sorsjátékok élén áll. Ezen körülményben leli magyarázatát ezen népszerű intézmény napról-napra fokozódó közkedveltségére. Sorsjegyek a hivatalos áron: egész 200.000, fél 100.000, negyed 50.000, nyolcad 25.000 korona, az összes elárulítóknál kaphatók.

CORVIN SZÍNHÁZ

legújabb műsora:

- Magyar-Angol híradók**
- Le az álarcral**
Filmregény 8 felvonásban.
Főszereplő: **Antonio Morano** (Star-film)
- Nyitány**
Bízet: **Carmen**. Vezényli: Fenyvessy Árpád.
- Ptasinszky Pepi**
személyes fellépte. Balett Delibes Coppelliájából.
a) Meissen porcellán
b) Valse lente
- Sally**
Burleszk-vígjáték 8 felvonásban (Cosmos-film)
Főszereplő: **Colleen Moore**.

Előadások kezdete: fél 7 és 9 órakor.

A szezon legnagyobb filmsikere!

A farkasok csodája

(Le miracle des loups)
A francia filmgyártás halhatatlan remeke, 8 felv. (STAR-film)
és a kítúnó burleszkműsor

Liftboy mint zsoké

Kacagató burleszk

Sicc mint üzletember

Amerikai burleszk

Kizárólag a

Kamarában

Előadások: 4, 6, 8 és 10 órakor

BUDAPEST

A polgármesteri szék

Emlékeznek még az Eszterházy-kormány alatt való helyzetre? Meg volt az új kormány, de meg volt — a régi többség, amely farkasszemet nézett az új kormánnyal és az új kormány — például a választójogban nem tehetett mást, minthogy szépen meghátrált, illetve felbomlott; egy expediens lett volna: a választások kiírása és ép ezt az egyet háusította meg... ép *Windischgraetz*.

Most a városházán ugyanaz a helyzet, megfordítva. *Megvan az új többség — de ellene, vagy mellette megvan: a régi vezetés.* A városházi kurzus összetört az urnák mélyén, a törmelékekből azonban pódium épült, amelyen még mindig a régi polgármester ül a polgármesteri székben.

Sipőcz Jenőt mindenesetre a kurzustöbbség triumfusa kísérte fel annakidején a polgármesteri székbe, azé a többségé, amely az ellenforradalom legforróbb napjaiban mintegy tűzből és lángból tört föl a városháza közgyűlési termébe — és volt Sipőcz Jenőben annyi gerinc, hogy azóta sem tagadta meg azt a politikát, amelynek exponense volt.

Mi még azt sem mondjuk, hogy amíg emberek és nem földiekkel játszó égi tünemények csinálnak politikát, addig minden politikai, vagy szükségpolitikai kérdésnek, főleg pedig minden rendszerváltozásnak megvan a maga „személyi kérdése“, hogy ne mondjuk, *személyi garanciája*. Mi csak azt akarjuk, hogy ne legyen meg a személyi kérdés minden — taktikázásnak. Végre nem mulhatik a politikai erők és politikai véletlenek hullámjátékán az, hogy milyen vezetés áll Budapest élén...

Elég sokáig folyik már a régi játék, egyszer *Bárczy* István körül, egyszer más név körül, hogy „farkas-barbas jaj be rút...“ Eppen elég régóta látjuk ezt az *imaginárius vétópolitikáját* a kormánypártnak, ezt a burkolt *nyepozvolimot*, ezt a *passzív rezisztenciát* a fővárosi rendszerváltozással szemben, amelynek élén egyelőre megtartják... a kurzus-rendszert. Egy *provizorium* van itt, amelynek a bizonytalansága ránehezedik

mindenre, egy átmenet — de a levegőben lóg, hogy *mihez* való átmenet, a régihez, vagy az újhoz, avagy a Ripka-féle politikához, amely bármely paradox dolog is, egyszerűen a *legkisebb kisebbség jogán kormányoz* és tartja egyensúlyban a mérleget.

Budapest népe a rendszerváltozás mellett döntött, a rendszerváltozás azonban alig tudja magát érvényesíteni. Igazán nem tudjuk, *miért kérdezték meg Budapest választóit, hogy ha a választ ennyire nem veszik figyelembe.* Azt már láthatták, hogy olyan politikai vegykísérleti állomás nincs, amely egységspártivá tudja tenni Budapest közgyűlését... Most már azt is láthatják, hogy *az új Budapest élén nem állhat a kurzus Budapest.*

Amit az ember mond, annak következményei is vannak. Menyire nem lehet következmények nélkül az, amit egy város mond... a választáson. *Egy megkövesedett kurzusemleék nehezedik az új Budapest minden lélekzetvételére* s az egységspárt nagy taktikusai azt hiszik, hogy ez a kő a bölesek köve...

Az új Budapest alkotni akar, érezettni akarja magát, valóra akarja váltani programját. Mindhiába, nem lehet, amíg egyre beleütközik a kurzus Budapestbe, amely *nem szemben áll vele, hanem — az élén áll...*

SZOCIÁLPOLITIKA

Harc a nyugdíjért

Irta: ERDŐSSY ANTAL, a „PTOE“ elnöke

Az a küzdelem, amelyet a nyugdíjas magánalkalmazottak a nyugdíjak felértékeléséért folytatnak, visszanyúlik arra az időre, amikor több esztendővel ezelőtt, a konjunktura boldog évadján, idősebb tisztviselőket nyugdíjba küldték a vállalatok és helyükbe — bizonyos befolyások következtében — elbocsátott állami alkalmazottakat ültettek. Az akkor nyudijazott tisztviselők a könyvszerinti összegeket kapták meg papírkoronában. Azóta pénzünk hatalmas karriert futott meg — lefelé, de sem a nyugdíjvagyonok megmentésé-

KIS TÁRCA

Alvók és ébredők

Ébredéssel kezdődött a kurzus és ma mégis minden alszik. Ébredést hirdettek, amikor az országot megcsönkítették és lassan, de céltudatosan elaltatták mindent. Elaludt a szabadság, a szeretet, a humanizmus. Ez volt a kezdet. Még a kezdet előtt elaltatták lelkiismeretüket. Azután az eszmények álma mellé álomport kevertek a mindennapi gyakorlati élet poharába: elaludt az ipar, a kereskedelem, az üzlet, a kereseti lehetőség. Közben, csak úgy foghegyről, mellékesen kloroformot tartottak a művészet és irodalom orra alá is. Minden sikerült. Sikerült elkábítani mindent. Látszatra még a nemzeti becsület is. De csak látszatra. Mert a népek mindehez semmi köze. Még annyi sem, mint az altatóknak az ébredéshez.

Övök volt minden. Ők a kezdet és a vég. A teremtés és az élet. A hegyes és a völgy. Ébredők, és hirdetik, hogy Álmostól származnak. S a közönség lassan elhitte, hogy ők a főszereplői életünk színpadának: az alvók és az ébredők.

Divatban vannak mindenütt. A Vigszínház színpadán: „Az alvó férj“, a politika színpadán a „nyugodtan alvó ember“.

Véletlen-e, hogy az ébredés óta aludt itt el minden, ami jó, ami szép? Groteszk csupán, hogy *amióta ébredés van, azóta alszik itt az élet, a munka, a becsület és az eszmény?* Minden alszik, csak a honpolgár

nem, mert gondjai nem engedik. S a mindennapi gondok nyitva tartják a szemét, de mégsem lát vele. A nyomorát, a gondjait, a holnapot, a sivár, félelmetes holnapot látja, *de önmagát nem.* Alszik az önérzete, alszik polgári összetartozása, alszik kötelességtudása önmagával, polgártársaival, hazájával szemben. Az ébredés elaltatta.

S ez az általános alvás aránylag nyugodt. Almok nem zavarják, fantázia képei nem vibrálnak benne. Nem csak egy „nyugodtan alvó ember“ járálk köztünk. Csak titkos társaságok köszöntik nyíltan a tavasz ébredését, ha nem is Wedeking stílusában. A stílust rendszerint mellőzni szokták.

Március tizenötödikén nagygyűlés volt *Petőfi* szobránál. Vitatkoztak *Petőfi*vel. Könnyű dolguk volt: *a szobor nem tudott felelni.* *Petőfi* valamikor tudott ébredni, sőt felébresztett egy egész nemzetet. Ők ünnepezték és *elaltatták eszméit*, mint ébredők, akiknek ébredéséhez *Petőfi*nek csak egy mondata lehetne: „*Mit háborgattok? Takarodjatok!*“

De itt vannak és divatban vannak. Ha nem is látszólag, de intőzmenyesen. Az ébredő alvás úr mindenütt és minden téren. Ők az állandó nagypéntek: a gyásznap és a bójtnak napja.

Nagypéntek után jön a húsvét. A feltámadás ünnepe. Az *igazi* ébredésé. Várjuk a tavaszt. Természetben és emberben egyaránt. A virág és a lelkiismeret, az önérzet bimbóját. A madárdalt és a munka kalapácsának csengését, az egyaránt éltető muzsikát. A beesület, a lélek és a szeretet ébredését. Az ember feltámadását! Az életét!

Vázsonyi János

ról, sem a nyugdíjak megfelelő átértékeléséről nem gondoskodtak. A dekonjunktura a helyzetet csak súlyosbította, mert míg a konjunktura idején, *kellő gondosság mellett, mód és alkalom adódott a nyugdíjvagyonok átmentésére*; a dekonjunkturában — amelyet most is erősen szenvedünk — már kevésbé van meg ez a lehetőség.

Ma tehát az a helyzet, hogy — egyes eseteket kivéve — a legtöbb nyugdíjintézmény vagyona nem üti meg az aktivitás oly mértékét, amelynek alapján a nyugdíjakat valorizálva fizethetnék. Ez azonban korántsem jelenti azt, hogy a vállalatok — vagyonuk és prosperitásuk mérvéhez képest — ne tudnák fizetni a valorizált nyugdíjakat. Az a harc, amely egy esztendő óta folyik és hatalmas arányokban fejlődött ki, éppen arra irányult, hogy *eloszlassuk azt a tévhitet*, mintha a magyarországi vállalatok annyira legyengültek volna, hogy nyugdíjasaikkal szemben vállalt kötelezettségeiknek nem tudnak eleget tenni. Míg a pénzügyminiszter által konstruált nyugdíjvalorizációs törvényjavaslat *egyedül a vállalatok szempontjából* bírálja el ezt a fontos és a magánalkalmazottak jövőjére kiható súlyos kérdést, addig mi — eme szempont teljes figyelembevételével — a lehetőség határain belül védekezni kívántuk és kívánjuk a *nyugdíjas magánalkalmazottak érdekeit is*.

Egy esztendő óta többféle megoldási módot állítottunk fel, melyeket a pénzügyminiszterhez és az illetékes fórumokhoz juttattunk el. Hogy milyen meddő munkát végeztünk, bizonyítja a pénzügyminiszternél legutóbb megtartott ankét eredménye is. Jóllehet újra átdolgoztuk proposícióinkat, melynek elfogadásához csak egy kis jóindulat kellett volna, a *pénzügyminiszter a legmoverebben elzárkózott* a törvényjavaslat alapjának megváltoztatása dolgában, egyoldalúan kijelentvén hogy a mi eddig tett javaslatainkkal szemben az övé a legjobb.

Mi a törvényjavaslatl szemben azt kívánjuk, hogy a *minimum ne csak percentuálisan, hanem szám szerint is állapíttassék meg oly összegben, amely a legszükségesebb megélhetést valahogy biztosítsa*, tehát: 10 év szolgálat után 1 és fél millió korona, nős tisztviselőknél 2 millió, családosoknál 2 és fél millió, 20 évi szolgálat után 2 millió, nős tisztviselőknél 2 és félmillió, családosoknál 3 millió; 30 évi szolgálat után 3 millió, nőseknél 3 és félmillió, családosoknál 4 millió havonta. Annak megállapítására, hogy valamely nyugdíjasnak melyik aktív alkalmazotti összjavadalmazása szolgáljon a nyugdíja kiszámításának alapjául, a vállalatok kebelén belül *összehasonlító bizottság* alakítását kértük, amelynek tagjai sorában a tisztviselők is paritáson képviselve lennének.

Javaslatokat tettünk a *nyugdíjértékelés maximális határára, a két évenkénti revízióra, a füzionált vállalatok nyugdíjértékelésére, a bírói ítéletek figyelembe vételére és a törvény visszaható erejére* nézve. Javaslataink kiterjeszkedtek az *aktív alkalmazottak védelmére is*, mert a pénzügyminiszteri törvényjavaslat alkalmas arra, hogy anak életbeléptetése esetén *tömegesen bo csássák el nyugdíjjogosult* vagy a nyugdíjjogosultságot megközelítő tisztviselőiket.

Az aktív tisztviselők védelmét illetően javasoltuk, hogy a vállalatok azon alkalmazottaiknak, akiket 1926 április 1-étől kezdődő hatállyal már nyugdíjaztak, vagy 1927 év végéig nyugdíjazni fognak, nyugdíjaztatásuk kezdetének időpontjától számított *két éven át*, ha pedig az illetők nősek, vagy családosak, *három éven át* az illetők *utolsó javadalmazását* kötelesek folyósítani nyugdíj gyanánt. Az 1926. évi április 1-én, vagy azután 1927 végéig elbocsátandó olyan alkalmazottaknak, akik még nem szolgáltak 10 évig, a felmondási időre járó javadalmazásnak és a végkielégítésnek *kétszeresét* kívántuk.

Tárgyalásaink menetéből és a pénzügyminiszter nyilatkozatából úgy látjuk, hogy *holtpontra jutottunk*.

Mert ha a törvényjavaslat alapját és egész struktúráját nem változtatják meg, a pénzügyminiszter — a vállalatok féltett, de megokolatlan érdekei miatt — nem fogja akceptálni a mi javaslatainkat, melyek a törvényjavaslat hibáit volnának hivatva ellensúlyozni. Arra, hogy a parlamenti tárgyalások során történjék a javaslaton jelentősebb változás, nem igen számíthatunk, mert — mint eddig is tapasztallhattuk — a kormányt támogató pártok sokkal többre értékelik a pártfegyelmet, mint a nyomorgó és a holnap nyomorának kitett nyugdíjasok érdekeit. Ezt a véleményünket igazolja a pénzügyi bizottságban lefolyt tárgyalás, ameyen egy-két jóindulatú és szociális felfogású képviselőtől eltekintve, a többség közömbösen ítélte meg a kérdést.

Mi szeretnők legjobban, ha esalódnánk föltevésinkben és jóslásunkban.

1 műsorban 2 világsiker

No ne izéljen doktor úr!

Főszerepben: *Nikolaj Rimsky*

A 13-as bérkocsi

Rendezte: *Kertész Mihály*

Főszerepben: *Lily Damita*

*Royal-Apollo
Omnia ✧ Corso*

Ilyen még nem volt! Egyetlen egy 10.000 koronás

Hadviselték sorsjeggyel

nyerhető egy métermázsas arany, ezüst- és briliáns-ékszer. Azonkívül 35 fonyeremény és 5150 nyeremény

Szenzációs nyerési esélyek!

Rúzás feltétlenül április 10-én

KÖZGAZDASÁG

Népjóléti tojástánc a lábérék és a felmondás között

A kormány sok bűne között egyik legsúlyosabb és legmegboeshatatlabb az, hogy az inflációs korszakban elmulasztotta a lakásinség radikális megszüntetését. *Nem épített lakásokat akkor, amikor a legkönnyebben és legolcsóbban, romló papírkoronával építhetett volna.* Özönével nyomták a bankót „irredenta” célokra, különítmények javadalmazására, ahelyett, hogy házat építve, a népjólétet fejlesztették volna. Most építenek, amikor már drága és mert drága, csak keveset, ami a lakáshiányt egyáltalán nem enyhíti.

A kormányt a saját bűne egyáltalán nem feszélyezi abban, hogy a lakók, tehát a polgárság 99 százalékának bőrére rendezze a lakáskérdést. A rendezés programját — tudjuk — előre elkészítette, — egyáltalán nem tudva és nem számolva azzal, — hogy *milyen lesz a polgárok lábérzfizető képessége* az évekkel előre meghatározott időpontban. Most, hogy ilyen előre kijelölt terminus előtt állunk, amikor *az üzletek szabad felmondása* válnék esedékessé, — a népjólét minisztere — hogy a háziurak se haragudjanak nagyon s a lakók se panaszkodjanak valami túlságosan —, *junktimba hozza a lábérkérdést a felmondással* és a fölmondás lehetőségének prológálása ellen irtalmatlanul fölemeli a lábéréket.

A népjólét minisztere mintha nem érezné át magasztos hivatását, mert *nem a nép, hanem csak a háziurak jólétét tartja szem előtt.* Pedig a szegény lakók többet vesztek, mint a szegény háztulajdonosok, akiknek a háza a békebeli értékének felét ma is megéri, tehát minden különösebb érdem nélkül *igen jól átmentelték a vagyonukat.* Hogy nem lehet jól megélni belőle? De hát ki és miből tud ma jól megélni?

Amikor a pénzbőség pénzhiányt jelent. Örvendetesnek látszó hírt regisztrált a napi sajtó, közölve, hogy *Berlinben és Bécsben olyan nagy a pénzbőség,* hogy nem tud elhelyezkedni a német és osztrák közgazdasági élet kereteiben. A pénzbőség híret igazolni látszik az a körülmény, hogy *úgy a német, mint az osztrák jegybank leszállította a hivatalos bankkamatlábat,* amiben egyébként a Magyar Neuzeti Bank megelőzte őket. Ha tehát a bankkamatláb mérséklése pénzbőséget jelent, akkor itt *már régen pénzeldorádó* van, csak éppen, hogy senki sem éri. Pedig igaz, van nálunk pénz bőven, csak *nem azok részére, akiknek szükségük van rá* és akik azt gyümölesöztetni tudnák. A legújabb epidémia Magyarországon a „*bizalmi-krízis*”, ami annyit jelent, hogy a banktőke nem bízik az ipar és kereskedelem hitelképességében és nem nyújt hitelt, legfeljebb *keveset, de drágán.* Pedig van pénz, sőt éppen ezért van pénz és lesz is mindaddig, amíg a bankok belátják, hogy nem is olyan megbízhatlan a magyar ipar és kereskedelem, mint ők gondolják. Valószínű, hogy a német pénzbőség is a hitelkrízis forrásából bugyog és éppen ezért valószínűtlen, hogy az fogja megtermékenyíteni a magyar közgazdasági életet. Ha a német ipar és kereskedelem nem jó a tőkének, akkor a magyar sem jó, ha pedig jó, akkor első sorban a magyar banktőkének kell, hogy jó legyen. Ehhez azonban az kell, hogy a kormány lendületet adjon a magyar termelésnek s azt a *beruházási programot,* amelyről állandóan beszél, végre meg is valósítsa. Akkor majd talán megszűnik az a *circulus vitiosus,* mely szerint hitel-krízis van a fogyasztási krízis miatt és fogyasztási krízis — a hitel-krízis miatt.

Az adóamnesztia és a részvénytársaságok. A felértékelési illetve *pengő-mérlegek* kibocsátásáról szóló kormányrendelet megalkotásakor az a hír kelt szárnyra, hogy a rendelet *adóamnesztiát* is tartalmaz a *multra nézve,* ami annyit jelent, hogy a részvénytársaságok az inflációs korszak alatt közzétett mérlegeik adatai miatt nem lesznek felelősségre vonhatók, illetve utólag megadóztathatók. Célszerű ez a rendelkezés azért, mert bár tisztességtelen, sőt törvénybe ütköző cselekményeket követtek el azok a vállalatok, melyek nem a valószínűség megfelelő adatokat tüntettek föl, azonban az eltitkolt jövedelmek és vagyonok azóta úgy is megszűntek. Látszó-jövedelmek voltak, melyek füstbe mentek a szindikátusok kezén, mint ahogy elolvadtak volna a kis részvényesek birtokában. Az adóamnesztia azonban csak pénzügyminiszteri kijelentés volt, melyről maga a rendelet nem beszél, legalább is *nem elég világosan és félreérthetetlenül,* úgy hogy bizonyos közgazdasági körökben most *komoly aggodalommal sürgetik a világos értelmezést,* hogy *van-e adóamnesztia vagy nincs.* Ez a nyugtalanság fényes igazolása annak, hogy bizony a közgazdasági különítmények elmúlt korszakának nagyon is szüksége van a jótékony fátyolra, melyet adóamnesztiának neveznek.

A Hermes tőkeemelése. A Hermes Magyar Általános Váltóüzleti Rt.-nak március 26-án rendkívüli közgyűlése volt és ez a közgyűlés határozottá emelte azt az indítványt, melynek értelmében a 2400 millió korona alaptőkét 900.000, az 1925. évi július 1-től kezdődően osztalékra jogosult részvény kibocsátásával 4200 millió koronára emelik. Az új részvényeket 4:3 arányban 12.500 teltgel árfolyamon a régi részvényeseknek ajánlják fel; az elővételi jog március 29-től április 13-ig gyakorolható a Hermesnél és a Magyar Általános Hitelbanknál.

Lábfájások! Elég volt a szenvedésből

Szent Rókus Lábsó új lábat csinál

Elegendő, ha egy csekély mennyiséget ebből a lábsóból beletesszünk egy labor meleg vízbe és áztatjuk a fájós lábat 10–15 percig. Ezen idő múlva a láb dagadtsága, zúzódása, a kínzó, égető érzések egy csapásra megszűnnek és többé újra el nem kezdődnek.

Hosszabb áztatás megpuhítja a tyukszemet és bőrkeményedéseket annyira, hogy azok könnyűszerrel, kés vagy betrtva nélkül eltávolíthatók.

A legégetőbb, legmakacsabb lábfájások, fagyások elmúlnak a Szent Rókus Lábsó használata által.

A Szent Rókus Lábsó a lábat tökéletesen újjá alakítja, a lábat a legjobb állapotba hozza, úgyhogy a szűk cipő, sőt az új cipő is éppen olyan kényelmes lesz, mintha évekig hordta volna. Megszabadítja Önt a láb különböző zavaraitól, annyit járkaálhat, amennyit akar, gyalogolhat vagy állhat egy helyben órákig, a fáradtság vagy fájdalom legesekeélyebb érzése nélkül.

Egy nagy csomag Szent Rókus Lábsó ára 16 ezer korona. Kapható minden gyógyszerárban. Ha nem kapná, forduljon a magyarországi képviselőhöz: Szent Rókus Gyógyszertár, Budapest, VII., Rákóczi út 76. 70. Telefon: József 106–34.

DEMOKRATA ÉLET

Közgyűlés a Lipótvárosi Demokrata Körben

Vasárnap, március 28-án délután 3 órákor tartotta meg a Lipótvárosi Demokrata Kör új helyiségében ez évi rendes tisztújító közgyűlését. A lipótvárosi demokrata polgárságnak színe-java nagy számban jelent meg a Kör új helyiségeiben, s nagy figyelemmel hallgatta dr. Gál Jenő elnöknek az elmúlt politikai év eseményeiről szóló beszámoló beszédét.

Különösen kiemelte Gál Jenő a közgyűlési választások diadalmas eredményét, mely megdöntötte a kurzus öt éves városházi uralmát. Vázolta azután a Lipótvárosi Demokrata Kör emelkedését a lefolyt esztendőben, amely lehetővé tette, hogy a Kör megnövekedett taglétszámmal vonuljon be a Falk Miksa ucai 1. szám alatt levő új díszes helyiségébe. Hetenként ötven-száz új taggal növekszik a lipótvárosi demokrata tábor és a

Kör heli vacsoráin állandóan három-négyszáz polgár vesz részt. A Lipótvárosi Demokrata Kör barátságos, meleg és testvéri érintkezést tart fenn a kerület többi társaságaitól. Kölesönösen és gyakran látogatják a *Kereskedelmi Csarnok*, a *Cobden Szövetség* és más társaságok összejöveteleit.

Különösen zajos tetszést aratott az elnök ama bejelentése, hogy a Körnek a Lipótváros egész területére kiterjedő intenzív működése *egységet* hozott létre a Lipótváros külső frontjain is, ahol a központi pártvezetőség egyhangú határozata az egységbontás ellen foglalt állást és azt eltiltotta.

Az évi jelentés elfogadása után a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel, közfelkiáltással megválasztotta az új tisztikart. *Elnökké* újra dr. Gál Jenőt választották, *társelnökök* lettek: dr. Bedő Mór, Zala Zsigmond és dr. Mayer Ernő. A választmány pedig az *ügyvezetéssel* egyhangúlag dr. Hegedűs József fővárosi bizottsági tagot bízta meg.

A közgyűlést társasvacsora követte, amelyen számosan ünnepelték a Demokrata Párt vezérét, *Vásongyi* Vilmost, születésnapja alkalmából.

Újpest sérelmei egy izgalmas gyűlésen

A Demokrata Párt újpesti szervezete a demokratikus blokkban tömörült pártokkal együttesen vasárnap délelőtt az újpesti Apolló-mozgó helyiségében népgyűlést tartott, amelyen impozáns számban vett részt a város polgársága és munkássága.

Dr. Antal Endre elnök terjesztette elő a napirendet, melynek első pontja a *közmunkák azonnali megindítása*, második pontja pedig a *törvényhatósággá való átalakulás* ügye volt, majd a város iparáról és kereskedelméről főnkretvevő jelenségeket ismertette. *Negyedí Szabó* Béla, a demokrata párt alelnöke éles hangon bírálta azokat a mulasztásokat, melyek a közmunkák megindítása körül a város vezetőségét terhelik. Adatokkal igazolta, hogy ha a város vezetősége idejében fogott volna hozzá a dollárkölesönből fedezendő közmunkák kiviteléhez, ma nem volna Újpesten *öt ezer munkanélküli* és nem pusztulna az ipar és kereskedelem. A város vezetősége minden esetben megtette volna kötelességét, ha megléte volna az oly régóta követelt autonómia és nem történt volna meg az a tragikus eset, hogy amikor a vármegyéhez fölterjesztett munkatervezeti aktákat a város vezetőségének reklamációjára keresni kezdték, azokat *báró Radvánszky László vármegyei aljegyző dívonyán találták meg*. Ebben az esetben még csak a kanapét sem dobták ki. Ilyen és hasonló esetek miatt késlekedik a közmunkák megindulása. Most pedig — így fejezte be szavait — küldött-ségileg keressük fel a város vezetőségét és odadörögjük, hogy Újpest polgársága és munkássága dolgozni és élni akar.

Percekig tombolt a taps *Negyedí Szabó* nagyhatású beszéde után és az izgalomtól átfutott terem közönségét csak nagynehezen lehetett lecsillapítani, hogy *Tihanyi Kálmán*, a *Függetlenségi Párt* küldötte megkezdhesse beszédét. Ő is a közmunkák ügyében tett intézkedéseket bírálta és megállapította, hogy a város a külföldi kölcsönt azzal a kifejezett szándékkal vette föl, hogy sürgősen munkaalkalmat teremtsen, s ily módon megszünteti a munkanélküliséget és a lakásínséget. Sajnos, nem így történt. A mai gyűlés határozatával rá kell kényszeríteni a város tanácsát, hogy *szorunkivül* eszközölje ki a közmunkák megindításához szükséges felső jóváhagyást.

Mihályi Ferenc a *Szociáldemokrata Párt* nevében fejtegette, milyen összefüggés van a legutóbb lezajlott politikai események és a magyar társadalom mai helyzete között. Újpest munkássága és polgársága örömmel vette tudomásul a külföldi kölcsön fölvetését, olyan változás reményében, mely a város munkásságának kereseti lehetőséget ad és friss vérkeringést juttat az ipar és kereskedelem alvado vérkeringésébe. Nem így történt. Az a helyzet, hogy a kölcsönnek aligha fogják hasznát látni a dolgozni vágyó munkanélküliek. Végül előterjesztette a Demokratikus Szövetség határozati javaslatát a közmunkák sürgős megindításáról.

Az iparosok nevében *Kardos Gábor* a kereskedők megbízásából *Holló József* szóltak a javaslatához.

a Palma-kaucsuk sarok és kaucsuk talp. Elegáns, mert ruganyosságával biztossá és öntudatosá teszi a járást; de praktikus is, mert sokkal tartósabb és olcsóbb mint a bőr és minőségben felülmúl minden más gyártmányt

A törvényhatósággá való átalakulás ügyében elsőnek Antal Endre dr. szólalt fel. A mai állapot — úgy mond — nemcsak a városi tanács határozatainak keresztülvitelét teszi nehézkesé vágy illuzóriussá, hanem *ötmilliórd vármegyei segélyébe* is kerül a városnak. Határozati javaslatot terjeszt elő, mely szerint a gyűlés kéri a helygri kormányzatot, hogy Újpest városnak törvényhatósággá való átalakulását mielőbb engedélyezze.

A határozati javaslatot egyhangúlag elfogadták. Az izgatott tömeg most viharosan követelte, hogy *vonuljanak a városháza elé* és ott várják be, amíg a küldöttség a polgármesternél jár. Csak nagynehezen sikerült a gyűlés vezetőinek meggyőzni az egybegyűlteket arról, hogy ez az engedélyezetlen felvonás súlyos kellemetlenségekkel járna és az izzó hangulatban esetleg nemkívánatos

incidensek is történhetnek. A közönség végre megelégedett azzal, hogy csak a küldöttség tagjai keressék fel a polgármestert. Ezzel teljes rendben szétoszlott a sokaság.

— **Bacsó Endre halála.** A pestkörnyéki demokratapártot súlyos veszteség érte: **Bacsó Endre ny. Máv. ellenőr** a rákosvidéki csoport agilis szervezője meghalt. Egyike volt az elsőknak, akik a demokrata zászló alá álltak, s minden üldöztetés ellenére hűségesen kitartottak. Az országos választások alatt Fábán Béla listáján vette fel a küzdelmet. Ő szervezte meg Rákosliget, Rákosesaba, Rákoshegy és Rákoskeresztúr demokratapártjait. A rákosligeti községi bíró-

választáson Bacsó Endre volt a demokratapárt jelöltje — **Endre László** járásában. Bővebbet a választás lefolyásáról írni fölösleges. A **sashalmi** demokratapárt megszervezése is Bacsó Endre érdeme. A rákosszentmihályi szervezésben derék segítőfőnöke volt dr. **Garay Lajosnak**, a párt ottani elnökének. A temetésen **Negyedi-Szabó Béla** és **Dr. Fábán Sándor** mondtak bucsubeszédet. **Dr. Vássonvi Vilmos**, a párt vezére, a demokratapárt nemzetgyűlési képviselőinek csoportja, a községi demokratapárt és még számosan a családnál fejezték ki részvétüket a párt hűséges, odaadó katonájának halála fölött.

NŐMOZGALOM

Megalakul a X. kerület nőcsoportja.

A **Női Tábor** szervezkedése rövidesen ismét hatalmas lépéssel közeledik a cél felé. Április 9-én, pénteken bont zászlót a Központi Demokrata Kör helyiségében

a X. választókerület nőcsoportja

magasnövű műsoros teadélután keretében. A megnyitó beszédet dr. **Baracs Marcellné**, a Női Tábor elnökasszonya mondja, aki a női szervezkedés céljait és fontosságát ismerteti. Utána dr. **Csergő Hugó** szerkesztő tart előadást a nők közéleti szerepéről. A műsoron többek között **Sándor Erzsé, Forgács Rózi, Szász René, Zahler Erzsé, Steiner Erzsébet, Nemes Violetta, Krausz Ilonka, Gyergyay István** és a **Kovács-testvérek** szerepelnek. A teadélután sikere érdekében a kerületi csoport ügyvezető elnök-nőjével, **Csellért Miksánéval** együtt lelkesen fáradoznak **Molnárné Steinitz** Elza

vigalmi elnök és **Baracsits Jánosné**, a csoport jegyzője is. Az alakuló délutánról-sajnálattal fogjuk nélkülözni a kerület elnökasszonyát, **Benedek János** özvegyét, aki mély gyászban van.

Műsoros teadélután keretében tartja legközelebbi összejövetelét április 7-én a

VII. kerületi és zuglói csoport

is, a kerület demokrata körének Aréna út 17. sz. alatti helyiségében. Az a nagyszabású propaganda, melyet a kerület agilis elnökasszonya, özv. **Révész Izidorné** fejt ki, egyre szélesebb rétegeket hódít a nők soraiból a demokrata eszmének, úgy, hogy a 7-i összejövetel igen impozánsnak ígérkezik. Úgy a X. kerület, mint a VII. kerületi teadélutánra ezúton is meghívja a vezetőség a kerület hölgyeit és a testvérszervezetek tagjait.

Laptulajdonos: **dr. Vássonvi János**
Felelős kiadó: **dr. Csergő Hugó**

A POLGÁR

A DEMOKRATA-LIBERÁLIS POLGÁRSÁG LAPJA

A POLGÁR
— a polgáré!

Mindenki
fizessen elő
A POLGÁR-ra

HOL vegyen vagy rendeljen **osztálysorsjegyet?**

DEMINSKY B. bankház
Tudor ucca 5/c

DÖRGE BANK RT.
Kossuth Lajos ucca 4.
Tel.: T. 25-94

GORZÓ BANKHÁZ
Petőfi Sándor u. 9.
Telefón: T. 60-74

KISS KÁROLY ÉS TÁRSA
BANK RT.
Kossuth Lajos ucca 1.
Telefón: József 154-92.

NEMZETI PÉNZVÁLTÓ RT.
V. Vörösmarty tér 1. sz.
Telefón: Teréz 36-93.

BENKŐ BANK
RT.
ANDRÁSSY ÚT 60.

Teréz körút 27 MAGYAR
BANK-
EGYESÜLET

GLÓRIA Kereskedelmi R.-T.
Andrássy út 16. sz.
osztálysorsjáték-osztálya

SALZER ILLÉS
Majós ucca 15

KELLNER G.
bank- és váltóüzlete Wesselényi u. 35.

Kiss Károly és Társa
bankház főlkja: Erzsébet körút 15

Gárdonyi H. és Társa
Thököly út 2. Telefón: József 3-84.

Dr. Óhidi Légmán Leóné
József körút 37. Telefón: J. 6-66

Magyar Hollandi Bank Rt.
Baross ucca 1. szám. Telefón: József 98-80

Schuchtar bank
Onsi út 6. Telefón: József 22-93

Szűcs Bankház
József körút 9

Feladta **Leopold Gyula** hirdetővállalata
Erzsébet körút 39. Alapítva 1896. Tel.: J. 121-55

(Nemzetközi Orfeum) **TABARIN** VIII., Rákóczi út 63

Világvárosi műsor

Kezdeté 10 órakor **10 attrakció** Kezdeté 10 órakor

VI., Mozsár ucca 9.

Telefon: 99-02.

Nincs többé poloska, mert a tudomány mai állása szerint a **Novus-gyertyák** az összes téregket és poloskakat kipusztítják. Hatása bámulatos. Gyártja: **ZELMANOVITS** drogériája, Wesselényi ucca 36

Külföldi illatszerek és kozmetikai különlegességek

BALASSA HUNGARIA
DROGÉRIA Budapest,
VIII, József körút 13

Népopera Kávéház

Esténként **Nyiregyházi SÁRAY ELEMÉR** muzsikál

SZOLID POLGÁRI ÁRAK

1926
április
17-26

1926
április
17-26

BUDAPESTI NEMZETKÖZI VÁSAR

Legjobb bevásárlási alkalom
VÁMSZABADRAKTAR

Szállítási-, utazási- és vízumkedvezmények
Képviseletek a bel- és külföld nagyobb városiban
Egyidejűleg nemzetközi bőrpari kongresszus

Szállást és teljes ellátást biztosító „3 nap Budapesten” című jegyfüzetek 1 millió magy. korona

Központi iroda:

Budapest V, Szemere u. 6

Telefoni: L. 981-22

Szopogasson köhögés ellen

Szent István gyógymalátá- CUKORKÁT,

mert e tiszta Szent István malátakivonatból készült kiváló nyálkaoldószer enyhíti a légzőszervek lobos bántalmait.

Krámer Adolf festő- és mázolómester

Budapest I, Lágymányosi u. 4. Tel. J. 82-57

Engedményes árban hangszerek és gramfonok a Nemzeti Demokrata Pártkör tagjainak Lemez ajándékok legnagyobb raktára

Hangszer-Otthon FEKETE MIHALY

Budapest VIII. kerület, József körút 9. szám

LÁTTA?

Nyakkendőim, ingeim, gallérjaim, női harisnyáim, kesztyűim? Hecht úrdivatkirály, Üllői út 16 (Kalvin térenél)

Vér-, bőr- és nemibetegségeket gyökeresen gyógyít 30 évi tapasztalat alapján **Dr. Mitzger** hírneves intézete, **Buda-pest, József körút 3** Legújabb „SALVARSAN” oltások. Vérvizsgáló

BÚTOR

a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig, szolid árak mellett kaphatók
Modern Bútorszalon
Üllői út 14, Baross ucca 11

Békebeli márka!

Gyártja: **Özv. Bánd Gyuláné és Fia**
kenyérgyára

VI, Frangepán ucca 15